

55563

a Főiskola

A csehszlovákiai magyar főiskolai hallgatók folyóirata

FŐSZERKESZTŐ:
BURGER MIKLÓS

SZÖVETSEGI FŐSZERKESZTŐ
Dr. BRÜKK SÁNDOR

ADMINISZTRÁTOR
MERÉNYI IMRE

SZERKESZTÉSÉRT ÉS KIADÁSÉRT FELEL:
ORBÁN LÁSZLÓ

Tartalom:

TANULMÁNYOK. **BURGER MIKLÓS:** Újévi gondolatok. **SINKÓ FERENC:** A cserkészlet válsága vagy az ifjúság válsága? **VÁLYI KÁLMÁN:** A magyar ifjúság munkanélküliség leküzdésére irányuló feladatai. **Ing. THAISZ LÁSZLÓ:** A hangos film. **Dr. DUKA-ZÓLYOMI NORBERTI:** A szövetségi mozgalom és a magyar kisebbség. (Pályadíjat nyert tanulmány. Folytatás.) **ÓNODY ZOLTÁN:** Magyar falvak egészségügyi helyzetrajza. (Pályadíjat nyert tanulmány.)

FIGYELŐ. **Dr. Grosschmid Géza** 60 éves. — A cseh főiskolai hallgatóság jobbratolódása. — 600.000 munkanélküli. — Utazik a földhivatal. — Az állami erdők 89 automobillja. — A politika és képviselői mandátum mint hivatás. — Prágai színházak és mozik. — A kolozsvári eseményekhez. — Cseh list magyar címkével. — Lengyel egyetemek reformja. — A 70 éves Gerhard Hauptmann. — Két prágai előadás. — Akik még viccelni tudnak.

FŐISKOLÁS MOZGALOM. † Havas Tibor. — Az nngvári magyar gimnázium megnyitásáért.

FÓRUM. Halász-Hradil Elemér: Mi az igazság?
HIREK.

I. évfolyam

5.
szám

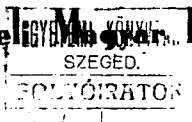
Egyes szám
ára

2.— KČ

1933
január

LAPTULAJDONOS:

a Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete



A JÖVŐ

A Csehszlov. Magyar Akadémikusok Szövetségének hivatalos lapja

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hónap elsején.

Főszerkesztők: Dr. Brück Sándor és Burgor Miklós.

Szerkesztésért és kiadásért felel: Orbán László.

Adminisztrátor: Merényi Imre.

Szerkesztőségi bizottság:

Balla László, Gerhard Kálmán, Korach Károly, Schmitz Károly, Dr. Wismann János

Laptulajdonos a Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete.

A Jövő a csehszlovákiai magyar főiskolai hallgatók következő szervezeteinek hivatalos lapja:

N é v	Székhely	E l n ö k	T i t k á r
Magyar Akadémikusok Köre	Prága II. Krakovská 7.	Baráth László Rimaszombat, Losonci ut 34	Perzeviczy Béla Kassa, Fazekas ucca 7.
Magyar Akadémikusok Keresztény köre	Pozsony, Safarik tér 4.	Hardtmudth Károly, Pozsony, Mihálykapu-u.6.	Forray Tibor Pozsony, Köztársaság tér 18.
Magyar Akadémikusok Keresztény Köre	Brünn	Kuliffay Endre, Losonc, Masaryk ucca 15.	Szalay Ferenc Ogyalla
Corvinia (Deutsche Technische Hochschule)	Brünn	Vermes Simon, Pozsony, Tolstoj u. 11.	Erős Dezső Eperjes, Franciscy u. 17
Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete	Kassa	Balla László, Kassa, Kollár ucca 1.	Titkárság Kassa, Gát sor 3.
Érsekújvár és Környéke Magyar Akadémikusainak Köre	Érsekújvár	Győry Kálmán, Érsekújvár, Vollyay ucca 6.	Major József Érsekújvár, Vajansky u. 10
Losonci Magyar Akadémikusok Egyesülete	Losonc	Szepeszy László, Losonc, Hus ucca 1.	Neuwirth György Losonc, Jókai u. 25.
Komáromi Magyar Akadémikusok Egyesülete	Komárom	Nagy Árpád Komárom, Szegfű u. 12.	Vargha Sándor Komárom, Jókai u. 18.
Kárpátaljai Magyar Akadémikusok Köre	Ungvár	Kavasch Jenő Ungvár, Tolstoj u. 62	Estók Gyula, Ungvár, Szobránci út 11.
Ipolyvölgyi Magyar Akadémikusok Köre	Ipolyság	Daubner Mihály Ipolyság	Kovács László Ipolyság.

Egyes szám ára: 2— Kt.

Előfizetési díj egy évre: 20— Kt. Magyarországon: 5— Pengő. Romániában: 130— Lei. Jugoszláviában: 50— Dinár.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

KASSA, SROBÁR U. 53., ORBÁN LASZLÓ CIMÉN.

Minden kéziratot és levelet ide kérünk. Minden cikkért írója felel. Kéziratokat nem őrzünk meg és csak portóval ellátott válaszboríték mellékelése esetén küldünk vissza.

Lapzárta megjelenés előtt 15 nappal.

Keresk. és Ip. Nyomda, Kassa, Gyula-u. 2.



A csehszlovákiai magyar főiskolások lapja
I. évfolyam 5. szám Kassa, 1933 jan. 18.

Tanulmányok

Újévi gondolatok.

Talán még sohasem köszöntött bennünket olyan új esztendő, mint a mostani, mely a jövőndő borongós, sötét, kilátástalanságába a reménynek a legcsekélyebb sugarát sem villantja meg előttünk, a kisebbségi magyar főiskolás ifjuság előtt.

A gazdasági krízis, mely nyomasztólag hat az egész világ gazdasági életére, kétszeresen súlyosabban hat reánk, a saját hibáján kívül másodrangú álalmpolgárrá degradált ifjuságra. Mert nekünk nem csak az egyéni létfenntartásért kell küzdenünk, hanem harcolnunk kell oly törekvésekkel szemben is, mely idegen tőke rablancára akarja fűzni gazdasági életünket, hogy a teljes anyagi leromlásunk után hatalmába keríthessen.

Képesek vagyunk-e ily küzdelemre?

Hisz ami ifjuságunknak ellopták a mosolyát. A mi gyermekkorunkat tönkretette a legigazságtalanabb gyalázatosság, a világ-háború; ifjukorunkba a háború után következő nyugtalan idők botor tanácstalansága szólt bele. Nekünk az egyetemi éveink alatt sincsenek maradéktalanul vídám perceink. Kezdetben a nyelvi ne-

hézségek, később az egyre gyakrabban felötölő sötét rém: »Mi lesz velem, ha elkészülök?« megoldatlan kérdése, mely alkalmas arra, hogy a legvidámabb hangulatunkat is komorrá fagyassza és a további munkától elkedvetlenítsen.

Egyéni bajainkon kívül, mint kollektívumnak legnagyobb hibánk az, hogy nem vagyunk egységesek. Kisebbségi sorsba jutásunk tizennegyedik évében sem tudtunk eljutni ahhoz a százszor elcsépelet, de százszázalékban igaz mondáshoz, hogy egységben van az erő. A legnagyobb hibája főiskolás életünknek, hogy nem azt keressük, ami egymáshoz közelebb hoz, hanem azt, ami elválaszt. Csak úgy lehetséges az, hogy a kisebbségi magyar ifjúság egy fillért nem kap diákjóléti intézményeire az államtól, hogy a pozsonyi magyar tanszék, a kassai magyar jogakadémia a jövődő megoldatlan kérdéseiként szerepelnek. Csak így lehetséges az, hogy a diákszövetség alapszabályai mind a mai napig nincsenek jóváhagyva és, hogy a csszl. szociális intézményekben (ha fölveszik) nagyobb taxát kell fizetnie a magát magyarnak valló csehszlovák állampolgárnak, mint a köztársaságban vendégjogot élvező bolgár, ukrán és jugoszláv diákoknak. (Akademicky dům Prágában).

Mindez csak néhány kiragadott példa!

Nagy hibája főiskolás életünknek továbbá az, hogy főiskolásaink nagy részéből hiányzik a kisebbségi felelősségérzet, hogy egyesek még ma sem tudják felfogni azt, hogy mivel tartoznak annak a közösségnek, amelyből származnak. Minden magyar főiskolásnak tudnia kell azt, hogy csak akkor és csak úgy boldogul, ha a nagy küzdelemre, melyet megélhetésnek nevezünk, a legjobb fegyverekkel indul. Nálunk nem szabad, hogy a munkanélküliségnek szubjektív okai legyenek (melyre nagyon helyesen mutat reá Vályi Kálmán a Jövő jelen számában), mert mi csak akkor boldogulhatunk, ha a nálunk kedvezőbb viszonyok közt élő ifjúsággal szemben a megélhetés nehéz versenyében a nagyobb tudás, nagyobb képzettség fegyverével indulunk.

A végcél állandó szem előtt tartásával kell, hogy ez a küzdelem képezze életünk tartalmát, és ha megszívlelvén az itt elmondottakat, ennek értelmében munkálkodunk, akkor a fáradozásunknak csak jutalma lehet és a jövődő újesztendő nem lesz ily kilátástalan.

Burger Miklós.



**Aki 3 új előfizetőt szerez,
egy évig ingyen kapja
„A Jövő“-t.**

A cserkészzet válsága vagy az ifjúság válsága?

Sándor László kollégám, a Jövő egyik előbbi számában a cserkészzet válságáról beszél. Legyen szabad pár megjegyzést hozzáfűzni a cikkhez, mert egyes kitételeiben azt a látszatot kelti, mintha a cserkészzet azért került volna válságba, mert a formák agyonnyomták magát a cserkészte-
tet, s ma már a cserkészvezetők csak a formákat tartják fontosnak. Valahogyan azt lehet kiolvasni a cikkből, amit a legtöbb szocialista írásból mikor pedagógiáról (természetesen polgári pedagógiáról) van szó: t. i., hogy a nevelők esküdt ellenségei a fiatalságnak, s minden igyekezetük csak oda irányul, hogy a fiatalok lelkét megmételtyezzék a tekintélytiszte-
let, a vallás stb. ópiumával.

A dolog pedig nem egészen így van. Vannak vaskalapos tanárok és vannak olyanok is, akik számára a pedagógia »pálya« és »kenyérkereset s nem hivatás, de végeredményben az egész tanárságra általánosítani nem lehet. Éppen úgy nem lehet, mint ahogy a cserkészzet válságát nem lehet vezetni a vezetőkre. Lehetnek rossz cserkészvezetők, de a cserkészzet vál-
ságának igazi oka nem a vezetőkben, hanem magában a cserkészte-
tet al-
kotó fiatalságban rejlik. Hogy mért, arra később adok feleletet, előbb magával a válsággal foglalkoznék.

T. i. a cserkészzet válsága nem az, amit Sándor válságnak nevez Sándor ezt nevezi válságnak: »Gyökértelen formacserkészetté nincstele-
nedett az egykor hódító harcos hitű, szociális sinekre kanyarodó cserké-
szet.« Vagyis szerinte az a baj, hogy a cserkészte-
ben nem foglalkoznak töb-
bé szocializmussal, nem járnak falut. Ez szerintem nem jelenti a cserkészte-
t válságát, mert a cserkészte-
nek nem a faluzás a feladata, hanem a jellem-
képzés és a test fejlesztése. A faluzást végezzék a régösök, vagy még főiskolás csoportok. Ami a szocializmus és a cserkészte-
kapcsolatát illeti, egész más, nem szükséges, hogy a falujárás formájában jelentkez-
jen elég, ha a cserkészte-
tud szociális jellemet nevelni, szociális gon-
dolkozásmódot kialakítani.

Tudomásom szerint ez még ma is benne van a cserkészte-
célkitűzé-
sében, s a legvadabb klerikalisták is lelkesednek érte (akiknek a jelen-
létét a vezetőkörökben Sándor annyira fájlalja), tehát ebből a szempontból nem lehet a cserkészte-
válságáról beszélni. Egészen másutt van a lényeg.

Magam résztvettem egy cserkészcsapat életében hosszú időn át. A csapat éppen olyan válságban levő cserkészte-
volt. A válságot azonban nem az okozta, hogy nem volt benne a falujárás programja, hanem az, hogy a fiatalság nem tudott lelkesedni a cserkészte-
parancsolat leglényegesebb törvényeiért. S ha a cserkészte-
válságáról beszélünk, inkább okozza azt ez az elég sajnálatos körülmény, mint az, amit Sándor László említ. A fiatalság életideálja ma más, mint volt a háború után. Akár baloldarra tolódik a középiskolás, akár jobbra, akár marxista lesz, akár polgári ma-
rad, mindinkább zsugorodik az a korhatár, amikor a fiatalok lelkesednek a játékért és a cserkész parancsolatokért. Ma a középiskolások mindko-
rábban fordulnak a komoly problémák felé.

Ez természetes jelenség. A középosztály mindinkább proletarizálódik, a parasztság és munkásság helyzete áldatlan, s ez visszatükröződik az illető osztályból kikerülő középiskolás diákifjúságban is.

A cserkészlet válságát tehát nem az okozza, hogy nem lehet a radikális eszmék szolgálatába állítani (legfeljebb marxi szempontból lehet ezt válságnak nevezni), hanem az, hogy az ifjúság maga került válságba s ez tükröződik vissza a cserkészeten is.

*

Ami viszont az ifjúság válságát illeti, sokkal kényesebb és nehezebb, mint a cserkészeté, többet is lehetne írni róla, de sajnos, erről igen kevés hallani, akár bal-, akár jobboldali ifjúsági körökben, részint azért, mert sokan nem veszik észre; részint mert sokan természetesnek találják.

Ez a válság: az önfegyelmzés hiánya. Ezért nem tetszik sokaknak az úgynevezett formacserkészlet, ezért látnak abban csak »hapták-ot, jobbra-át-ot. Pedig ennek a formalizmusnak meg van a maga óriási jelentősége, mert aki pontosan és fegyellemmel betartja a szabályzatokat és a jobbra-átot, fegyelmezetten fog élni a főiskolán, fegyelmezetten gondolkodik az életben. Ezek mind régi igazságok és ma csak az teszi aktuálissá őket, hogy látjuk mit jelent ha nem működnek.

Ne kutassuk mi az oka az önfegyelem hiányának a fiatalságban. Bizonyára van jó része benne a pedagógiának is. Elég annyi, hogy a határai borzasztók lehetnek később, mikor ez a generáció átveszi apái helyét.

Mert nem elegendő, hogy tisztában legyen a fiatalság a gazdasági élet összes problémáival; a társadalom alkotáshoz erkölcs is kell és jellem is kell. A mai társadalom sem volna ilyen helyzetben, ha apáink erkölcsi és világnézete mások volnának.

Nagyon hasznos volna a faluprobléma és a szocializmus mellett ezzel a kérdéssel is foglalkozni. Fiatalok vagyunk mindnyájan, függőségünkben és függetlenségünkben egyformák, tehát ugyanarról a vonalról indulunk. Épp ezért ezeknek a kérdéseknek a tárgyalása van olyan fontos, mint bármi más. Vajjon a formák hoznak-e majd megváltást, vagy a fegyelmezett és becsületes emberek. Vajjon a szocialista társadalmi forma nem tételezi-e fel a jellemes embereket, akik az önszeretetet és mások érdekeinek tisztelete között megtartják a helyes mértéket. Én azt hiszem igen. És minthogy a »formacserkészlet« egyik célja az is, azt hiszem még marxi szempontból is helyes a hapták és a jobbra át...

Csak hogy sajnos, a dolog éppen itt szenved nagy kárt. Eppen ez az, amit a mai fiatalság nem akar megérteni, s el akarják vetni a cserkészetet, mert nem lehet felhasználni faluzásra, mint mikor valaki eldobja a botot, mert nem tud vele — lőni. Más a falujárás és más a cserkészlet épp azért ideig-óráig lehet felhasználni a falujáráshoz keretnek, de minthogy a két dolog célja más, nem lehet őket tartósan összekötni.

Ellenben jó a cserkészlet másra. Mégpedig arra, hogy a fiatalság válságát megoldja az önfegyelmzésen és a jellemképzésen keresztül.

Sinkó Ferenc.

A magyar ifjúság munkanélküliség leküzdésére irányuló feladatai.

Amikor mindenfelé állásokat szüntetnek meg, a közmunkák száma a minimumra apadt, az ipar terén nagyszabású redukciók vannak a munkanélküliség és evvel együtt az egyetemet végzettek elhelyezkedési lehetőségének kérdése mindinkább és tartósabban foglalkoztatják nem csak a most végzett magyar orvosokat, jogászokat, mérnököket, hanem az egyetem padjaiban ülő diákságot is. — Ez az ifjúság pedig maga előtt látja a komor jövőnek minden keserűségét, számolni akar a jövő élet minden lehetőségével és ezért foglalkozik mindjobban a társadalmi nagy problémákkal, a társadalmi szemlélettel és kutat ideológiai állásfoglalás után. Azonban az ifjúság jövőjének kialakulásához csak akkor tudhatunk megfelelő bázist teremteni, ha a sok nagy probléma közül a magyar egyetemi hallgatóságot közvetlenül érintő és részben az ifjúság által megoldható és önnevelő problémákkal is foglalkozunk.

Ilyen elsősorban az ifjúság jövőjének a kérdése. Kutatnunk kell olyan irányelvek után, melyekkel a munkanélküliséget leküzdhetjük. — Igyekeznünk kell rámutatni arra, hogy miképpen kell a főiskolásoknak már az egyetem padjaiban előkészülniök a főiskolát végzettek munkanélküliségének leküzdésére.

Hogy pedig kitűzhessük az általános irányelveket, először ismerünk kell azon okokat, amelyek végett a fiatal végzett magyar egyetemi hallgató nem tud előnyösen és gyorsan elhelyezkedni.

A munkanélküliség okai a kisebbségi sorsban lévő diplomás ifjúságnál is kétféle, ugymint: objektív, azaz tárgyi okok miatt lép föl a munkanélküliség, mint például a kedvezőtlen gazdasági, ipari viszonyok, üzemleépítés és összevonások stb. —, vagy szubjektív, vagyis az egyén lelki s testi képzettségnek hiánya. Az első ok megszüntetése vagy javítása oly nehéz, hogy jelenleg nem foglalkozhatunk vele, mindazonáltal diákságunk alatt figyelemmel kell kísérnünk. Az utóbbit azonban minden magyar egyetemi hallgatónak eliminálni kötelessége.

Ilyen előttünk ismert szubjektív ok, először: az idegen nyelvek nemtudása; másodsor: a praktikus tudás hiánya (ez különösen a műegyetemi ifjúságra vonatkozik) és harmadszor az egyetemi hallgatók más tehát nemszakmabeli ismereteinek hiánya volt.

Az első okot abban kereshetjük, hogy a végzett egyetemistáktól legalább két nyelvnek a teljes bírását követelik. Így például, ha áttanulmányozzuk a magyar mérnökök elhelyezkedési lehetőségeit, akkor rögtön föl kell tűnni annak a változásnak, mely az utolsó években végbement. Míg a múltban a magyar mérnökök nagy százaléka üzemeknél és részint az államnál helyezkedett el, ma legnagyobb része magánvállalatok szolgálatába lép s ott is leginkább mint utazó és szaktanácsokat adó mérnök van alkalmazva vagy pedig szakirodát nyit és képviselést vállal. Nyilvánvaló, hogy ezen a munkakörön belül a magyar mérnök csak akkor lehet versenyképes, ha nyelveket és különösen világnyelveket tud. Nézzük

meg, hogy miképen tudhatunk ezen a hiányon már az egyetemi érveinkben segíteni.

Hogy az életbe kikerült magyar egyetemi hallgatónak az idegen nyelvek nemtudása ne legyen akadály, és ne szaporítsa a munkanélküliek számát, ezt úgy akadályozhatjuk meg, ha a meglévő egyesületek keretén belül nyelvkurzusokat rendezünk. (Prágában és Brünmben már tettek ilyen irányu lépéseket csak tovább kell folytatni.)

Az említett második okát a nehéz elhelyezkedésnek a praktikus tudás hiányára vezethetjük vissza, melyen csak úgy tudhatunk segíteni, ha széleskörű szakismeretek és különösen praktikus ismeretünk alapját már egyetemi éveinkben igyekszünk elsajátítani. A megoldásnál különösen kiemelkedik a nyári praktizálás. A nyári szünet alatti gyakorlati kiképzés jelenleg főleg a magyar ifjúság nehéz anyagi helyzete miatt, nagy nehézségekbe ütközik, mert kórházak, ügyvédi irodák, ipari vállalatok a vakáció alatt nem vesznek föl fizetési gyakornokokat. Azonban, hogy a magyar egyetemi hallgatók mégis részesüljenek az oly fontos praktikus kiképzésben, azon lehet segíteni: A magyar egyetemi hallgatók közül, kiknek módjukban van a drága nyári praktizálásban résztvenni, azok kötelezzék magukat, tapasztalataikról a szegényebb sorsban lévő kollegájuknak az iskolai év folyamán előadás keretében a látottakról beszámolni. Bár ez távolról sem közelíti meg a kívántakat, de mégis igen szép eredményeket lehet elérni. Így van ez szervezve a brünni magyar műegyetemi hallgatók egyesületében a Corviniában. A második mód a csereakció fölállítása. Itt különösen a német csereakció jöhetne számításba. Míg a magyar egyetemi hallgatók a németországi gyárakban, kórházakban stb. praktizálhatnak addig a német főiskolások a magyar társadalom vendégei lennének. Ilyen csereakció ma már minden szervezett diákságnál igen szép eredménnyel működik. Tervbe van véve a jövő vakációra is hasonló csereakció fölépítése, melynek megvalósítása és rendszeres kiépítése a magyar társadalom és a magyar ifjúságtól függ, ugyanis az a kérdés, kaphatunk-e a magyar társadalomtól olyan nagy áldozatot, hogy idegen egyetemi hallgatókat néhány hónapra teljesen ingyen eltart. A harmadik mód az, hogy minden magyar egyetemi hallgató kötelességévé tegye azt, hogy az egyetemek által rendezett tanulmányi kirándulásokon résztvegyen.

A munkanélküliség harmadik szubjektív oka az, hogy az egyetemi hallgatók más szakmabeli képzettsége nagyon kevés és miután készen van az egyetemi tanulmányaival és kénytelen az állás kereséssel, azzal a legkeserűbb és lelketörő munkával foglalkoznia, nem vállalhat más szakon átmeneti munkát. Ezért szükséges, hogy a magyar egyetemi hallgató már most sajátítsa el a gép és gyorsírást, mellyel ideig-óráig mégis megkeresheti kenyerét.

Az egyetemi hallgatók nagyrésze az egyetemi városokban lévő egyesületekbe van tömörülve, tehát ezeknek az egyesületeknek kell törődniük avval, hogy tagjai minnél erősebben, minnél praktikusabban és racionálisabban készüljenek elő a munkanélküliség szubjektív okainak leküzdésére. Ezért az ifjúsági egyesületek ezirányu munkája fölbecsülhetetlen. De igen fontos az ifjúság magatartása is. — Sajnos azonban, ha végignézzük sorainkon, látjuk, hogy mindinkább szaporodik azoknak a száma, akik távortartják magukat az ifjúsági egyesületektől, — ezek az ugynevezett

»praktikusok«, akik mindig oda szaladnak, ahol nagyobb menzát, vagy több mozikedvezményt kapnak. Másrészt sokan vannak, akik »egyéni életet« élnek és minden közhasznú munkától félreállanak. Pedig ha valamikor, úgy ma van szükség egymás megismerésére és az összetartás megtanulására, a közös célokért való lelkesedésre és mindenek fölött a nemzeti gondolat további és fokozottabb fejlesztésére. Ezt a felfogást kell, hogy megtanulja a jövőndő magyar ifjuság, mert csak a nemzeti ideálok iránti érzékkel bíró, jellemes, fegyelmezett ifjuság tudhatja az említett munkanélküliség szubjektív okait leküzdeni.

Vályi Kálmán.

A hangos film.

Egy álommal kevesebb, egy valósággal több. Gondolatszámnyak szelik át az éthert, új vágyaktól lángol a titkotvágyó, jövőbenező emberi szem, új érzésektől duzzad a szívet melegítő, sejtelmek borongós világába merülő emberi kebel. Az érzések nyomán vágyak, a vágyak nyomán gondolatok a gondolatok nyomán tetttrózsák nőnek ki abból a véghetetlen nagy energia rezervoárból, amit az Isteni Erő, szunnyadó magként oltott be a földön járó, de magasságokba vágyó emberi lélekbe. Alkotnivágyástól acélosodnak a karok, titkos égi zene a szférák zenéje harsogja az »Ember küzdj és bízva bízzál«, munkarithmusát, készül a mű s az alkotás lábainál ott áll a mű mestere: az ember.

Ezek a reflexiók tombolnak, hullámzanak bennem valahányszor a technika egy-egy újabb találmányát harsogja az életbe az emberi diadal akarás. Évszázados vágyak, évezredek érzések elégtűlnek ki az emberi alkotás nemes akkordjai mellett s a technikai haladás az emberi munka újabb területeiről rántja le az ismeretlenség homályát. Az ész és a szív, az erő és az akarat harmonikus összedobbanásából születik meg a mű és minden találmány egy-egy jelzőkő, egy-egy határoszlop a jobb jövő felé törtető emberi boldogulás útján.

Ha a matematikát, mint a természettudományok internacionális nyelvét, a philosophiát és logikát mint a szellemi tehetetlenség bilincseit széttörő s a világharmonáiból áradó boldogság megtalálására vezető gondolkodás tudományát, a fizikát, chemiát és mechanikát, mint az érzékelhető világ objektumain végbemenő változások, energiaátalakulások erőműtani összefüggések ismeretkövét a tudományok koronájának tekintjük, akkor megérthetjük a technika bámulatos előretörését, hiszen elsősorban a technika az a munkaterénium, ahol a nevezett tudományok applikálása par excellence figyelembe jöhet.

Mint minden találmányt, úgy a hangosfilmet is a kísérletek és kutatások hosszú sora előzte meg. A találmányok közötti összefüggések a kölcsönhatás törvényei annyira nyilvánvalók, hogy a látszólag egymástól független találmányok között is sikerült a kölcsönhatás nyomait felfedezni. A kerékpár felfedezése pl. elvezetett a csapágyak kiépítéséhez és a pneumatikához; ez a két találmány tette később lehetővé az autóipar hatalmas előretörését; az autóipar fejlődése viszont az exploziós motorok nagyarányú tökéletesedését vonta maga után ami később viszont a repülőgépek feltalá-

lásához vezetett, ahol már az exploziós motorok legtokéletesebb fajtáival találkozunk.

A hangos film (Lichttonfilm) létrejöttét főleg 2 találmány siettette:

1) A drótnélküli telegraphia.

2. A rádió.

A hangvisszaadás elvi alapjait már évtizedekkel ezelőtt ismerték. Meg van ez már a grammaphonnál is, a hang fotografálása fényérzékeny papíron először Ernst Ruhmer bécsi fizikusnak sikerült 1902-ben. A rádiótechnikának a találmányai körül elsősorban az ú. n. erősítőcsöveket (Verstärkerungsrohre), s a »Lautsprecher« (a hangszórót használjuk fel a hangos filmmel).

A hangos filmben van ezen kívül egy a drótnélküli telegrafiából ismert elem, a photophonikus hangátvitel, ami eszméjét tekintve, a telefon híres feltalálójától, Graham Belltől származik, akinek Marconi előtt 10 évvel sikerült a fénysugarakkal való dróttalan távbeszéd.

Amíg a rendes telefontól az áramerősség a hanghullámok rithmusa szerint változik (tonfrequentmoduliert) itt Graham Bell szóbanforgó kísérleteinél egy fényszóró fénysugara van a leadóoldalon a hanghullámok rithmusa szerint modulálva, illetve a felvevő állomáson fényérzékeny cellák által telefonárammá átalakítva.

Ruhmer 1900—1901-ben végzett kísérletei közben szerkesztett egy optikus grammafont, melynél a fénytelefonleadóból (Lichttelephonie sender) direkt nem fényérzékeny papírra, hanem egy mozgófilmre fotografált s ezt fixírfürdő után egy fényforrás és a felvevőállomás fényérzékeny cellája előtt vonultatta el, miáltal sikerült a hangokat reprodukálnia. Tehát 30 évvel ezelőtt volt már hangos film, de egyelőre koraszülött gyermek lévén, a rádiótechnikának akkor még ismeretlen erősítőcsövei nélkül nem prosperálhatott.

A háború előtti években és a világháború folyamán a hangosfilm megvalósulásához a rádiótechnika nagyarányu tökéletesedése adta meg a lendületet.

A svéd Berglund, a német Vogt és Engel, illetve a dán Toulson és Petersen voltak azok, akiknek nevéhez fűződnek az idevágó nagyvonalú kísérletek és sikerek.

Itt bizonyosodott be az a tény, hogy a hangartikuláció visszaadásának a gramfonnál sokkal tökéletesebb módjai is vannak; hogy a gramfon ennek dacára mégis existál, az annak a körülménynek tudható be, hogy a gramfon, mint találmány 40 éves történelmi múltra tekinthet vissza, átment a tökéletesítés valamennyi lehetséges fokozatán, míg a hangos filmmel végzett kísérletek, illetve a hangnak optikai úton való rögzítése alig 10 éves tudományos bűvárlat eredménye. A siker grafikonja mindenesetre a hangosfilm javára billenti a mérleget s így bátran állíthatjuk, hogy ezé a jövő.

A fényingadozások visszaadásánál az alkaliphotocellák, illetve a szelencellák jönnek figyelembe. Az alkalifotocelláknak a fizikából ismeretes tekinthetjük őket, viszont a szelencelláknak a fényérzékenységük jobb. Ezért az alkalifotocellák csak akkor jöttek figyelembe, mikor az erősítőcsövek révén a hangerősítésnek szinte korlátlan lehetőségeit sikerült bizto-

sítani. Viszont másrészt a »Verstärkungstechnik« lehetővé tette a szelencellák tehetetlenségének kikompenzálását is s így ma az alakaliphotocellák és szelencellák alkalmazási területe ugyanaz.

A fényérzékeny lemezeken át továbbított áram erősítésének megvan a természetes határai; az áramok erősítésével szabálytalan mellékzörejek léptek fel és »Störspiegelte« zavaró felületet létesítenek.

Dr. Hans-Thirring bécsi professzor a háború folyamán kondenzátor típusu szelencéket konstruált, rendkívül alacsony zavaró felülettel; ezeket a monarchia hadserege alkalmazta az 1917-es kísérleteknél. Később olyan cellákat is sikerült előállítani, melyek a fénytelefonikus kísérletekre igen alkalmasnak bizonyultak, mert sokkal nagyobb abszolút érzékenységet és relatíve alacsony zavaró felületet mutattak fel az alkáli fotocellákkal szemben. A fénytelefonázs sikerei könnyen alkalmazást találtak a hangos filmnél is, hiszen a relatíve kis fénymennyiségeknek nagy távolságokba való vetítését minden nehézség nélkül sikerült biztosítani.

Az ú. n. photophonikus grammophonok, amelyek a Ruhmar-féle photophonikus hangfelvétel principiumán alapulnak az eddigi mechanikus grammafonokkal szemben a következő előnyökkel rendelkeznek:

- 1) A hangvisszaadás nagyobb precizitása és finomsága.
- 2) Nagyobb játékidő.

Ma a mechanikus grammafonlemezek a fejlődésnek abba a stádiumába jutottak, hogy további tökéletesedés már nem várható. A modern elektromagnetikus hangfelvevő methodusokkal lehetséges cca 800 Hertz frekvenciát elérni a felvevőkészüléken, de ezek az egész finom vonalak a tú többszöri lejátszása után teljesen eltűnnek.

A fotografikus hangfeljegyzéseknél egyáltalában nem találkozunk a fent említett hátrányokkal s ezért a jövőben linkistikai, fonetikai célokra előreláthatólag fotofonikus grammafonokat fognak használni. Elterjedésük feltétele mindenesetre, hogy az árak en-gros a ma forgalomban lévő grammafonlemezek árával paritásban legyenek és kezelésük ne legyen nehézkes.

A fénytelefonia háborús kísérletei tették lehetővé a fénytelefon leadóknak az eddigi Blinklámpának helyett (pislogó lámpák) ívlámpákkal való felszerelését s ezáltal a fénygrammofon is a megvalósulás stádiumába lépett.

A fénytelefoniat tehát ideiglenesen háttérbe szorította az elmúlt évtizedek alatt rohamosan előretörő rádiótechnika, de azért nem vesztett ideiglenes mellőztetése dacára sem — valódi jelentőségéből — sőt betöltötte szükségyszerű történelmi hivatását, amennyiben a rádiótechnika találmányaival karöltve úttörője, történelmi előfutárja lett a hangosfilmnek.

A hangos filmtől csak egy lépés kell, az elvileg bár más alapokon álló, de az életben vele koordinált szerepre hivatott távolbalítás problémájának gyakorlati megoldásához. A hang rögzítése és a fény rögzítése ugyanaz, általuk egy-egy életfunkció nyer permanens értéket, az emberi gondolkodás, a felebaráti érzés, a nagy emberi közösség egygel több vágya, követelménye valósult meg. Az éterben, a világűrben nyüzsgő gondolatok mindmegannyi más hullámhosszra berendezett rádióhullámok várják az alkalmas ellenpolust, keresik a rezonanciára berendezett élettársat. Minden embernek meg van a maga alteregoja, de meg van a maga ellenkező-

nemű életpolusa a »dividium vitae meae-je is; férfi- nő 100%-ban harmónikus lelki egységet alkot.

Eljön az idő, midőn a technika végeláthatatlan találmányai megvalósítják a várva-várt nagy emberi harmóniát, eltűnnek a korlátok, megsemmisülnek a távlatok s érzéki realitássá válik Schiller pathetikus mondása:

»Mich hält kein Band, mich fesselt Keine Schranke

Frei schwing ich mich durch alle Räume fest,

Mein unermässliches Reich ist der Gedanke

Und mein geflügeltes Werkzeug is das Wort.«

A Mount Everest csúcsától a Tűzföldig egy suttogás röpti tovább az emberi hangot; antennává s egyben felvevő készülékké válik az ember; a világűrbe kiröpített hangra rezonál majd az azonos hullámhosszra berendezett, 6-ik érzékünkkel érzékelhető telepathikus emberi hang s ha nem jön válasz, úgy tudjuk, hogy a jó barát nem él többé.

Amikor a mi csontjaink porladoznak majd, életünk, a technikailag tökéletesedett távolbalátás révén élménnyé olvad, szemmel látható, füllel hallható érzéki valósággá lesz a jövő generáció előtt.

A fejlődés perspektívái korlátlanok. Megállás nincs. Az energia nem vész el, csak átalakul. A szellem diadalmaskodik az anyag felett, s minden találmány közelebb hoz bennünket az érzékfeletti, transcendens-világhoz. A lélek, mint transcendentális világ rezgéseire reagáló fluidium, egykor talán plausibilis realitássá lesz, létrejön a kontaktus a szellemi és a materiálisan érzékelhető világ között. Lelki szemcimmal látom azt a nagy napot, amikor az élet, az emberi boldogság, a szellemi és anyagi világ egymásratalálásának örömteljes akkordjaiba olvad, amikor a halál nem halál többé, csak az életforma megváltozása, csak átmenet egy kifinomult szellemi világba s beteljesedik a biblia régi próféciája: elnyelte a halált a győzedelmes élet.

Thaisz László, gépészmérnök.

A szövetkezeti mozgalom és a magyar kisebbség.

A főiskolás pályázaton 500 koronával kitüntetett tanulmány.

(Folytatás.)

A szlovenszkói magyar szövetkezeti mozgalom hiányai és ezeknek okai.

1. Gazdasági hiányok. — Az előbb említettekben kiténik, hogy nincsen egységes irányítás, nincsenek egyáltalán az egy Hanzát kivéve, központok. Nem ott alapítottak, ahol azt a viszonyok szüksége, az anyag; lerongyolódás legjobban megkívánta. Elsősorban irányadó nem volt a szövetkezeti mozgalomnak első rugója: a tagok gazdasági összefogásának az érzete, hanem egyének vállalkozó kedve. Felülről lefelé csináltak szövetkezeteket. Ezért oly kevés a magyar szövetkezetek száma a lakosság számarányához képest. Pl. az 1927-es kimutatás szerint a 16 magyar fogyasztási szövetkezetnek 46.313 tagja van és 17.252 ellátott személye, ami a 745.431 főnyi lakossággal szemben az 1:43.2 viszonyt jelenti, vagyis a lakosoknak 2.31 %-a esik a szövetkezetekre.

Ugyanakkor azt látjuk a csehszlovák szövetkezeteknél, hogy 561 szövetkezetben 2.102.368 tag esik 8.760.937 lakosra, vagyis 23.88% az arány, a németeknél még nagyobb: 220 szövetkezetre 966.520 személy jut, az arány 30.94%, még a lengyeleké is előnyösebb, mint a magyaroké: 7 szövetkezetre 11.740 személy, percentben 15.48, csupán az oroszoké, Podkarpatská Rus természetes helyzeténél fogva gyöngébb: 4 szövetkezetre jut 1.444 ember, vagyis 0.31%. Ebből a rövid összeállításból, — melyet újból hangsúlyoznom kell, véglegesen majd csak saját szövetkezeti kataszterünk alapján lehet elfogadni, ill. korrigálni — élesen kiviláglik a szövetkezeti mozgalom eddigi elhanyagolt-sága magyar szempontból, melynek, mint már említettem a nemtörődömség, a tömegek és a vezérek meg nem értése és az ennek nyomán vírázó rendezetlenség, központi vezetés hiánya az oka. Még szomorúbb eredményre jutunk; ha a magyar szövetkezeti mozgalom fejlődését kísérjük a fordulat óta. A fordulat évében a Hangya szövetkezeteinek elég nagy száma működött itt. 22 magyar fogyasztási szövetkezet volt 6.206 taggal (1919). 1927-ben a hivatalos kimutatás szerint már csak 16 magyar fogyasztási szövetkezet volt 4.313 taggal és ugyanezen időközben az ellátott személyek száma is leszállt 27.824-ről 17.252-re. A szövetkezetek számának a fogyása még nem jelentene esetleg mínuszt, mert 1919 óta a gazdasági összefogás érdekében gyakran és nagy fuziók történtek és a csehszlovák fogyasztási szövetkezetek száma is lesülylyedt 713-ról 561-re (1927-ig), viszont ugyanakkor tagjaik száma a 470.825-ről 525.592-re emelkedett. A magyar szövetkezeteknél tehát csakis gazdasági hanyatlásról van szó. Térhódításról még olyan értelemben sem lehet beszélni, hogy nagyobb piacot szereztek volna a megmaradtak, — kivételt itt csakis a Hanza jelent — mert Szlovenszkon és Podkarpatská Rus-ban az anyagi eszközök hiányában nem volt sem anyagi alap, sem konkurenciaképesség ahhoz, hogy az egyes szövetkezetek nagy aktivitási tért hódítsanak, vagy legalább is elárusító helyeket állítsanak fel. — Sajnos nálunk ismeretlen az a rendszer, mint a történeti országokban, hogy egy szövetkezetnek több elárusító helye legyen. Itt minden szövetkezet egyedül jelenti az eladó helyet. Máig 262 csehszlovák szövetkezetnek 1.400 helyi árusítási helysége van, a 14 szlovenszkói és 2 podkarpatská rus-i magyar fogy. szövetkezetnek ugyan-csak 14, illetőleg 2 árusítási helye van. A központi vezetés és céltudatos irányítás hiányán kívül, melynek olyan katasztrófális tünetei vannak, a céltudatos működés hiányára vezethető vissza. — Szlovenszkon a magyar szövetkezetek nem alakultak elsősorban a tökéletlenek, a proletárok, a lerongyolódó középosztály számára, és bármennyire egészséges eredményeket ért el pl. a Hanza a galántai járás földmunkásai közt nélkülözzük általában a szövetkezet alap gondolatát: a gazdasági gyönge, a nincstelen kisemberek összefogásának a megnyilvánulását. Attól eltekintve, hogy a meglévő szövetkezetek a magyar kistökének és a magyar filléreknek csak nagyon törtrészét egyesítik, sem céltudatos, sem tényleges működésük nem szolgálja elsősorban a teljesen gyönge rétegeknek az érdekeit. — Ez azért is így van, mert az alapítók nem tartják szem előtt ezt az alapeszmét és maguk is az anyagilag erősebbekhez tartoznak rendszerint. — *A szlovenszkói magyar szövetkezeti mozgalom tehát nem teljesíti alapcélját: a kistöke és a magyar nincstelenek*

gazdasági összefogását, öntudatos és tervszerű összefogását, és nem hialad a fejlődés, hanem a hanyatlás útján, mert egység nélküli, egyéni vállalkozásokon alapul és központi irányítása nincsen.

2. Kultúrális és eszmei hiányok. — A szövetkezet vezérelvéhez képest nem jelenti csupán a gazdasági tényezőt. Abban, hogy sok kistőkésnek, a gazdaságilag gyöngé rétegeknek apró kis erői gyűlnek benne össze és nem egyéni akarattól diktált működést, hanem demokratikus értelmű kooperációt jelent, több nyilvánul meg, mint pusztán a gazdasági összefogás ténye. Kifejezésre jut spontánul, vagy fejlett formájában öntudatosan már a szövetkezeti eszme. A tömegek kollektív életének a szükségessége, a kapitalizmus elleni harc, a szociális szemszögből szemlélő álláspont. — A szövetkezetnek tehát nemcsak anyagi középpontot, hanem kultúrális nevelőt is kell jelentenie. Öntudatosítania kell az átmenetet az individualista polgári osztálytársadalomtól a kollektív osztálytalan társadalmi rend életfelfogás felé. A mostan szóbakerülő rétegekben mindenütt a sajátos helyzethez képest a sajátos módszerrel kell nevelnie: az intelligens rétegekbe, a zavart fogalmak harmóniáját, a paraszt- és munkásrétegekbe az öntudatos kultúrát kell beoltania és minden szövetkezetnek egy-egy felvilágosító, kultúrális középpontnak kell lennie. Mit látunk ebből Szlovenszkon? Talán néha Színházi Élet kultúrát, vidéki legényegyletek nivóját, de legtöbbször még azt sem. — Spontánul pedig egyáltalán még nem fejt ki hatást a szövetkezeti mozgalom itt, amíg a tagok, a résztvevők a maguk kis egyéni érdekeinek a kielégítését látják és érzik benne, és nem a tömeg megnyilvánulását, nem a gazdasági alakulat mögött fénylő eszmét. — Az itteni szövetkezet kultúrális, pedagógiai hatásának a hiánya ugyanarra vezethető vissza, mint a gazdasági hiányok: a rendszertelenségre, a hivatott irányítás hiányára és megfelelő ideológiai szemszög ki nem alakultságára. — Nemcsak öntudatos szellemi vezetői, de még egyszerű szakemberei és hivatalnokai sincsenek szövetkezeti mozgalmunknak. A csehszlovák fogy. szövetkezeteknél alkalmazottak száma 1919 óta 4.704-ről 1927-ben 6.693-ra emelkedett, a németeké, — holott a tagok száma 275.805-ről 241.630-ra fogyott. — 1.938-ról 2.796-ra került fel, a lengyeleké a teljes hiányból 16 létszámra emelkedett és a magyar szövetkezeteknél pedig az 1919-ben volt 56 hivatalnokból 10 év aattl 48 lett; a szaporulat — o.i. A hivatalnokok és a hivatott szövetkezeti nevelők, propagátorok és szakemberek hiánya épúgy jellemzi a szlovenszkoí magyar szövetkezeti mozgalmat, mint gazdasági szempontból a rendszertelenség, az egyéneskedés és mindakettő élesen bizonyítja az itteni szövetkezeti mozgalomnak a teljes elhagyatottságát. Ennek egyenes következménye, hogy a tömegek részéről meg nem értés és apátia uralkodik, mikor a legtöbben azt sem tudják, hogy mi a szövetkezet, hogy van Hanza és ha tudják is, sokan még a volt Hangyával tévesztik össze.

De az említett hiányokból egy még sokkal súlyosabb tény keletkezett: hogy a nemzetiségi védelmi szerep, az öntudatos magyar gazdasági és kultúrális hivatás tudata sincsen meg az itteni szövetkezeti mozgalmában. Ha az egyes tagokban legtöbbször meg is van a nemzetiségi tudat, a szövetkezetekben, mint kultúrális-gazdasági kollektív megnyilvánulásokban az semmiesetre sem jut kifejezésre. A mindegyiket körülölelő központi szerv, az Ústredné družstvo nem fektet súlyt a nemzeti

ségi megkülönböztetésre — az évi jelentésekben nincsen semmi adat erre vonatkozólag felemlítve — és legfeljebb belső, adminisztratív kezelés szempontjából állapítja meg azt, hogy némelyik szervezetnek magyar a tárgyalási nyelve: družstvo s jednacou rečou maďarsku. — Tehát még azt sem lehet pontosan megállapítani, hol és mennyi magyar szervezet van. Az állami statisztikai hivatal egy idő óta kutatásokat végez ezirányban, de eddig csak a fogyasztó szervezetekről és hogy ez kisebbségi szempontból mennyire megbízható adatokat ad, láthatjuk, ha a magyar fogyasztási szervezeteket 14-el találjuk megállapítva. A magyar a tárgyalási nyelve: družstvo s jednacou rečou maďarsko. — helyenkénti érdekeltségeken kívül nem létezik és a nemzetiségi, kisebbségi szerepük működésében sem jut kifejezésre. — Nem is kell végletes eseteket nézni. Mint a lévai tejszövetkezetet, ahol 3—4 maradék-birtokos egyesített 300 magyar gazdát és a nyereségfelesleg inkább megy a Slovenská Liga céljaira, mint bármilyen magyar kulturális törekvés támogatására. Elegendő azt felemlíteni, hogy az Ústredné družstvo keretében a magyar szervezetek kisebbségi különállásuk jellegét elvesztették. 1931-ben a magyar szervezeteknek, melyek átlagos becsülés szerint az itteni 1984 szervezetnek legalább egyötödét képezik, a Központi szervezet igazgatóságában csak egy tagjuk volt: Dr. Wiedermann Károly és a felügyelő bizottságban — melynek természetesen kisebb jelentősége van — évenként két-három tagja van. Miért? És miért nem élük ki a szervezetek magyar kulturális szerepüket — mint a fordulat előtt a Skalicáról irányított szlovák szervezeti mozgalom és miért nem látjuk azt soha, hogy a nyereségfeleslegből csak a legcsekélyebb összeg is magyar kulturális célokra megy? Mert nincsen öntudatos kooperáció a magyar szervezetek közt, sem gazdasági, sem kulturális téren. Mert sem a vezetőkben, sem az alapítókban nincsen meg a magyar tömegek kollektív megnyilvánulásának szükségérzete és öntudata. Ezért áll az itteni magyar szervezeti mozgalom kisebbségi szempontból a legutolsó helyen és még a lengyelek is — holott sokkal kisebb-számu kisebbség — messze megelőzték.

A magyar szervezeti mozgalom fellendítésének lehetőségei.

1. Ténymegállapítás terén. Fel kell dolgozni eddigi szervezeteink adatait, hogy tudjuk, hol vannak szervezeteink, hogy ismerjük adataikat, mert a reális bázis, a pontos adatokkal felszerelt áttekintés nélkül a legkisebb további lépést sem lehet rendszeresen megtenni. Ezzel párhuzamosan — ami egy szisztematikusan felépített szervezeti katasztert jelentene — a további munka lehetővé tételére szervezeti helyrajzot kell kidolgozni. Összegyűjteni az egyes magyar vidékek szociális, gazdasági, kulturális és politikai keresztmetszeit, mert csak ezen az alapon lehet megállapítani azt, hol égető szükség az új szervezetek megalkotása, hol legégetőbb a talaj és milyen tényezőkre való tekintettel kell az alapítást keresztülvenni. Különben megint csak helyi érdekü, egyéni akciókról lesz szó és nem érdekvédelmi, egységes munkáról.

2. Szervezeti politika terén. — A szervezeti mozgalom teoretikus, de elsősorban praktikus lényének az ismertetése a legsűrűbb. Fel kell

rázni a tömegeket a nemismerés és közömbösség letargiájából. Propagandacikkekkel, szakszerű ismertetésekkel, öntudatos szövetkezeti pedagógiával rá kell mutatni, öntudatosítani kell a szövetkezeti mozgalomnak világ és kisebbségi viszonylatban egyedül fejlődést, gazdasági segítséget jelentő fontosságát. — Az ilymódon, céltudatosan vezetett felvilágosítás és öntudatosítás megalapozza a szövetkezetek gyakorlati megalapítását és kifejlesztését. — Ott kell alapítani, ahol a gazdasági helyzet, a tömegek szociális viszonyai legsürgősebben megkövetelik és olyan szövetkezetet, melyet a vidéknek természetes helyzete és az anyagi alap lehetősége megkíván. A már létező és a megalapítandó szövetkezeteket egységes központhoz kell kapcsolni, ha ezt nem is értem gazdasági és jogi értelemben — mert egy magyar központi szövetkezet, bár a törvény megadja a lehetőséget, az Ústredné družstvo biztosította nagy előnyök miatt (váltóreeszkömp, hitelek, kölcsönök, állami támogatás, időnkénti szanálás) még időelőtti — hanem szellemi értelemben és a gazdasági együttműködés és öntudatos kultúrmunka szempontjából. A nyereségfeleslegek kerüljenek egységes irányítás mellett magyar kisebbségi célokra. Központi gazdasági tényezőknek a lehetősége is megvan a nagy-szerűen virágzó Hanza szövetkezeti központban. A már meglévő sajtóorgánumot, a Központi szövetkezet szerkesztésében megjelenő Gazdasági Szemlét eddigi magasnívójú szakszerűségének meghagyása mellett ezen centrális mozgalom szolgálatába kell állítani és mellette teljesen független, szociális öntudatú és nemzetiségi szempontból aktív sajtószerveket kell megteremteni. A Hanza játssza a gazdasági, ellátó központ szerepét; a 60-on felül levő hitelszövetkezetnek hasonló centrális szervet kell adni és egy középponti, szakemberekből álló bizottság gondoskodjék az egy-séges irányításról.

A szövetkezeti mozgalom fontossága a magyar kisebbség életében.

Ha talán nagyobb mértékben foglalkoztam azzal, milyen az eddigi szövetkezeti mozgalom Szlovenszkon, milyen lehetőségei vannak, szükség hogy adott reálításokon keresztül mutathassam a fontosságát, hogy az ilymódon induktíve nyert leszögezésekkel felelhessek az alapkérdésre: mi a jelentősége Szlovenszkon a magyar szövetkezeti mozgalomnak. Mert különben légüres térben mozogna a felelet és vértelen absztrakciókat adnék reális megállapítások helyébe. Ha a kérdést szlovenszkoí viszonylatban tekintjük és ugyanakkor a szlovenszkoí adottságainkat és helyzetünket a világviszonylat szerves részjelenségének látjuk, reális szem-szögből és reális anyagon látjuk a szövetkezeti mozgalom fontosságát:

1. világviszonylatban a szlovenszkoí magyar tömegek lerongyolódása az általános krízisnek a tünete. A pusztuló kapitalizmussal szemben és jelenségei ellen: a munkátlanság, az agrárkrízis, az intelligencia elproletarizálódása ellen az új, egészséges társadalmi rend felé a gazdasági átmenetet csak a kistőke, a nincstelepek szervezkedése: és ennek gazdasági alakja, a szövetkezet adhatja. Szlovenszkon a kisebbségi magyarságnak nincsen módjában a nagytőke receptjei szerint szervezkednie, itt csak kistőkések és teljesen nélkülözők gazdasági frontjáról lehet szó.

A szövetkezeti szervezkedés tehát nem valami filozofáló, tudományoskodó magaslatról parancsolja szükségességét, hanem a magyar kisebbség szociális helyzete, anyagi viszonyai kategorikusan kívánják.

2. És ugyanúgy követeli a szövetkezeti mozgalom felkarolását a kisebbségi, a nemzetiségi helyzet. Idegen segítségre kilátás nincsen vagy csak a független fejlődési lehetőség árán és amikor a kormány még egy magyar bank felállítását is elgáncsolja, csak olyan forma, olyan gazdasági szervezet teszi lehetővé a magyar fillérek összetartását, kisebbségi célokra való rendszeres és fejlődést biztosító használatát, mely az elnyomottaké, mely kooperációjából kovácsol védelmet, virágzást. És ez mai helyzetünkben egyedül a szövetkezet.

A szövetkezeti mozgalom felvirágzása adja meg az anyagi bázist, szabályozza a termelést és fogyasztást, a közvetítő, amorálisan nyereséget hajszoló kereskedésnek nagy hátrányait a minimumra csökkenti és az egyedül tehetetlen erőkből egy erős, egységesen irányított erőkomplexumot épít. A szövetkezeti mozgalomban való részvétel sok embernek biztosíthat ekszisztenciát és a kisebbségi állástalanoknak jórészt elhelyezkedéshez segíti. Az egységesen felhasznált, összegyűjtött pénz, az egyes szövetkezetek nyereségfeleslege a magyar kisebbségi élet kulturális és szociális felvirágoztatását eredményezi és a szövetkezeti észme terjedésével és öntudatosításával egészségesebb, szociálisabb ideológia hódít tért.

A szlovenszkoí magyar kisebbségnek kell tehát a szövetkezeti mozgalom, mert elrongyolódott és koldus és koldusvolta mindinkább gyöngébbé fogja tenni magyarságának a hangoztatását. Mert a magyar vállalatok és gyárak sorra csukják be kapuikat és a Légió és Živnostenská Banka-koncern kiszorítja a magyar tőkét. Mert a magyar kisebbség nem akarhat gazdasági tények iránti érzéketlenségében mindinkább gyöngülő mellveregetéssel az enyészetbe rohanni. Mert szilárd gazdasági alap megépítése nélkül a szlovenszkoí magyar kisebbség fejlődést nem várhat.

Dr. Duka-Zólyomi Norbert.

Hirdessétek promociótokat a Jövőben!

5 sorig 20 korona, minden további sor 3 K

Magyar falvak egészségügyi helyzetrajza

A főiskolás pályázaton kitüntetett tanulmány.

I.

Mielőtt hozzáfogtam volna munkámhoz, nagyon sokat érintkeztem a parasztokkal, egy ég alatt éltem velük, tőlük maguktól hallottam tudtam meg mindent.

S hogy valaki egy ilyen témát hünen kidolgozzon, — véleményem szerint — nem ölelhet föl egy egész »vidéket« (pláne, ha a dolgozat maximális terjedleme is meg van határozva) mert egymástól alig pár kilométernyire fekvő falvak között óriásiak és egy kalap alá nem vonhatók a különbségek. Ezért vettem csak öt falut: Vaján, Bés, Iske, Csicsér, Dereglyő s e vidék többi faluját csak per tangensem érintem itt-ott.

Aztán. Nem elég egy rövid, pár hetes megfigyelés, de évek kellenek ahhoz, hogy megösmérhessük a parasztot, megértsük mentalitását, hogy bizalmába tudjunk férközni, hogy a »nyelvén« beszéljünk vele, csak így dőlhet le az a válaszfal, mely közte és a vasalt nadrágu, nem »falubéli«, nem ösmerős »fiatal úr« között áll.

II.

A gyermekből ifjú lesz. Új sejtrétegek rakódnak le a szervezetben, egészen új ismeretlen munka indul meg a kiválasztási szervekben és uralkodóvá válik az élet leghatalmasabb ereje, a: szexualitás...

Az onánia ott van a 8—13 éves gyermekek között. A fölnőtt legények s maga a nép is tiszta nemi életet él. A megfigyelőnek úton, útfélen, itt is, ott is alkalma van megfigyelni, jobban mondva a gyermekek nemi tulkapásait.

A fiatal paraszt lány, paraszt fiu gyakran, lépten-nyomon látja a párosodási folyamatokat: a kakasnak ismétlődő ráugrását a tyúkokra s kint a legelőn közömbösen nézi, mikor a bika a teheneket megfutossa.

A gyermek ezeket az állatoktól ellesett folyamatokat nemsokára aztán az embereknél is látja — talán a saját szüleinél — akikkel egy szobában alszik.

Mikor aztán a gyermekek, akik ekkor már legényszámba mennek, kikerülnek az iskolából, a munka a vállukra szakad, nem igen van alkalmuk, de kedvük még kevésbé, hogy nemi-tévelygésük útján tovább is járjanak. 14 évtől nemi életükben nagyobb pauza következik.

Mint már említettem, a fiatal legények, de általában is, tiszta nemi életet élnek. Nemi bajokról itt igazán alig lehet beszélni. Előfordul elvétve, rendszerint a falu valamelyik iparosánál, aki többet forgolódik a városban s innen hozza a nyavalyát. Ez természetesen titokban igyekezik tartani, esetleg elmondja valamelyik gazdalegény barátjának. De a falusi indiszkrécio mindent rövidesen kipattant és nem sokára tudja az egész falu fiatalsága. Az ilyet aztán kerülik talán csak ösztönszerűleg, mert nemi felvilágosításokat, pláne a lányok soha, senkitől nem kapnak és nem is kaptak.

Van még azonban itt egy figyelemre méltó, érdekes jelenség. A város (Ungvár) közelében lévő falvak fiai, főleg szegényebb szülők, zsellérek leányainak egy része a városba csődül. Ott hasznosítja erejét, ott áll szolgálatba, otthagyja szépségét, fiatalságát, de még az erkölcsét is.

S mikor hazakerülnek, a nagyszerű családi ház kicsi lesz, hiányzik nekik a mozi, az esti bakakorzó, de mindenek előtt a fesztelen nemi érintkezés. Így szállítja a város (Ungvár, Nagymihály, de részben Nagykapos is), e vidék falvainak a nagyizolás, elégedetlenség szellemét, a konkolyt, a tiszta buzába.

Mit tesz aztán most ez a városból hazakerült, nemi dolgokban ismeretekre szert tett, raffinált leány?

Felkeresi az illető falu özvegyasszonyát, szalmaözvegyét és együtt rontják meg, sőt néha meg is fertőzik a falu fiatalságát.

Ez a prostitúció (méltán nevezhetjük annak) természetesen titkos, de nyilvános is, nem a szó eredeti értelmében, — csak annyiban, hogy mindenki tud róla. S bizony, a féltő anyák óva intik legénnyé serdült fiaikat: »Be ne tedd oda a lábad, mert...«

A sexualitás a kiinduló pontja, irányítója, rugója mindennek, amit közönségesen életnek mondanak, ez ösztökéli a nemeket valami varázshatalommal szaporodásra és fajuk fentartására.

A vidék nemi életét vettem először, hogy innen kiindulva, és ebbe belekapcsolódva, rátérjek a magzatelhajtás, az egyke és a gyermek, illetve csecsemőkor tárgyalására.

E vidék társadalmában az ön és fajfentartás eszközei szorosan összekapcsolódnak, még pedig túlnyomóan anyagi szempontok által. Igaz, itt is észlelhetünk falvakkénti különbséget. Ahol a család alapja nem a hozomány, hanem a munka (béresek, zsellérek, Deregnő, Vaján, Csicsér) azoknál a házastársválasztásoknál azok részesülnek előnyben, akik nagyobb testi erővel, több életrevalósággal rendelkeznek.

A házasság csak hasonló birtokkategóriák szerint történik. Az egyes falvak birtokos elemei szigorúan magok között házasodnak, szem előtt csak a vagyoni előny halmozását tartják. S ez a vagyoni előny halmozása szülőanyja az egykének s e falvakban, főleg Deregnőn és Iskében annyira lábrakapott magzatelhajtásnak.

Kimondott népi magzatelhajtó szerek és módszerek nem igen ismereteseek. Sokkal kényesebbek s — e téren — elővigyázatosabbak. Hisz ott az orvos, meg a falu költségén kitanult, képzett bába...

(Áldott állapotban lévő asszonyokat segítő intézmény, anya és csecsemő védő egyesületről persze szó sincs. Ez talán sükségtelen is lenne.)

A fiatal leányanyák — akiknek legtöbb okuk lenne, mert hisz jó hírük forog kockán — nem igen hajtják el magzatjaikat.

Ennek is meg van a maga oka és magyarázata. Ezek az erkölcsileg feslett leányanyák rendszerint — de nem mindég — szegényebb szülők gyermekei. Az apa pedig vagyonos, gyakran az első legény a faluban. Így jönnek létre aztán a »muszály« házasságok. Az anyai méhben fejlődő magzat az, mely ledönti a válaszfalat, vagy áthidalja azt a nagy mélységet, mely egy gazdag legény és egy szegény lány közt tátong.

Igaz, akad apátlan törvénytelen gyermek is. (Ide vágó adatok a dolgozatom végén.) A törvénytelen gyermek a véletlen, a nem várt alkaiom

gyümölcse — más részről — mert megtudják akadályozni a fogamzást, sőt meg is gátolják, amennyiben ösmerik az óvszereket. Sőt társai részéről kinevetésben részesül az a legény akinek nincs, de egyenesen röhej annak az osztályrésze aki még nem is látott...

Nemi perverzítás persze nem fordul elő, de tudnak róla. Tudják, hogy ilyen is létezik, sőt külön a »kurec« és »csira« megnevezést alkalmazák rájuk.

Magam is hallottam, mikor egy katonaságot kiszolgált legény száját tátvafelejtett társai előtt — igaz kissé hárijánoskodva — szörnyűködve mesélte, hogy akart vele is csinálni, meg miket csinálnak ott...

Gyakran megtörténik, (különösen Dereglyő és Iske vezet e tekintetben) hogy másod, sőt elsőfoku unokatestvérek házasodnak össze, csak hogy a birtok együtt maradjon, gyarapodjon.

Ezeknek nagyon hasonló csirasejtjük van s ha valamelyik közös ősszüelőjükben volt valami kórhajlam, a leszármazott rokonok házasságából okvetlen kell beteg gyermeknek születni. (Leggyakoribb esetek az ataviszikus tüdőgümőkór, sápkór, vérszegénység stb.)

Az említett öt falu mindég csak önmagában szaporodik. Távoli falukból sohasem, vagy csak ritkán hoznak maguknak házastársat, így aztán sok család elfajul és különféle betegségekkel, elsősorban szellemi terheltségekkel átaljárt lesz.

Általában az egész vidéken divik a fiataalkori házasság. A leány alig múlt el 16 éves és férjhez megy. A házasuló még nem tudja kit vesz el, még a husz évet sem várják meg, ekkor ugyanis már sok terhelt nyiltan beteg. S az »ilyen« fiataalkori házasságoknál az anyát rendszerint hatalmába ejti a tuberkulózis. De ha egyik fél egészséges, akkor a kór hajlamnak nincs meg az átütő ereje s van egy olyan eset, hogy az anyát majdnem a gyermekágyból ragadta el a tbc, de ha az apa egészséges s a gyermek is az marad, annál inkább mert megszűnt a gyilkos indiszpozíció.

A falvak, helyesebben a kevés gyermekszám miatt munkaerőben fogyatkoznak s a későbbi nemzedék; hogy úgy mondjam: a folytonos beltenyésztésben elfajulnak.

Szinte meglepi az embert, hogy noha az életszintér egészségesnek még jóakarattal sem mondható, még is magas kort érnek el az emberek.

A kedvező, jobban mondvá: látszólagos arányszám azáltal is áll elő, hogy a csecsemőhalandóság, tuberkulózis és az időnkénti járványok mellett a városi civilizáció egyéb betegségei nem igen pusztítanak.

A gyermekhalandóság nagy; ezt főleg a helytelen táplálkozás, másutt a nyomor, illetőleg az orvoshoz nem fordulás rovására kell imunk.

A terhes asszonyok, lehet mondani, az utolsó perzig dolgoznak. A gyermekágy 7—8 napig, de ha sürget a munka, csak 4—5 napig tart. Az asszonyok a szoptatást fontosnak tartják s mikor az orvos egy-egy gyenge, fiatal anyának megtiltja azt, a fiatal asszony csak nagy nehezen mond le arról. Ilyenkor forralt tehén tejjel cuclizzák a csecsemőt s nagyon korán kezdik el etetni. A csecsemőt minden nap fürösztik. A keresztelőig, sőt még azon túl is kb. 14 napig a baba, azután meg az ifjú anya. Fürösztésre kis fateknőt használnak s rögtön a fürdővizbe.

áztatják a gyermek pelenkáit is. Sőt még a gyermek a vízben van és a bepiszkitott pelenkákat is belerakják, jobban mondva: a gyermek alá rakják, hogy azt ne törje a kemény fa.

A gyermeket ha sir, rázogatóssal, párnájának gyengébb ütögetésével csitítják, altatni pedig a bölcsőben altatják.

Ha egy kissé fölcseperedik, akkor az anyjával alszik, már az ágyon, a többi gyerekek meg együtt, a másik ágyon, mert az apa télen az istállóban alszik, nyáron meg kint a szabadban.

A falusi gyermek nem kényesedik el, mert tavasztól, tél kezdetéig mezitláb jár, de otthon egy-egy szűk szobában, pipa füsttel megtöltött levegőben nő, (a füstöt rendszerint az »öreg« — a nagypapa csinálja) ezt szívja gyenge tüdejére. Az anyja kiviszi a mezőre és e célra használt »rengőbe« helyezi el a föld egyik végén. A munka sürgős, szoptatni nem ér rá — »hagy sirjon« s a gyermek ott van négy-öt óráig, amíg az éhségtől, szomjúságtól csaknem eleped. Nem táplálja rendszeres időben, rendszeres ételekkel. Hányan vannak, akik alig tíz hónapos gyermekük szájába pálinkás kenyér-belet dugnak s azt hiszik együgyűségükben, hogy ettől a kis poronty megerősödik.

Hányan főznek mákhaját s annak a levét adják a gyermeknek, mert szegény nem tud aludni. Vajánban éppen tavaly történt egy eset, hogy a gyermek örökre elaludt. Akkor nem törődnek a gyermekkel eléggé, mikor még gyöngye csemete.

Mikor arra való, hogy most már magától fejlődjék, ki kell vinni a temetőbe, — bizony, a falusi temetőben temérdek az apró fejfa.

És mégis, a gyermekkor éveit nyugodtan telnek el — látszólag. Egy gyermek halála nem nagy esemény. — De alighogy elérkezik a nemi érése ideje, a fiú gyermek megkezdí a pipázás, cigarettázás nemes mesterségét.

Aztán meg erőre kap még emellett az itteni faluk másik nagy betegsége — joggal nevezhető ennek — az alkoholizmus, melynek gyakori kísérője sok-sok más betegség, nem is szólva arról, hogy a bedolgozott talajba csirát bocsájt a tuberkulózis.

III.

Mielőtt az alkoholizmusról írnék, egy pár szót e falvak vizéről. E vidék folyója a Laborc, Latorca és Dereglyő alatt a Dusa, de ez csak amolyan kisebb patak. Az említett folyók egyike sem sebes folyású, ágya nem kövecses, meglehetősen iszapos s így bizony nem adhat jó ivóvizet. Amellett hosszú lefutásukban áll ez különösen a Laborczra) nagyon bepiszkolódik a víz. Ungvár az Ungba engedi szenny-csatornáit, mely aztán a Laborczba ömlik. Azonkívül Nagy-Mihály ugyan csak a Laborczba engedi a gyárak szennyét, mérges hulladékait, a falukon meg sok helyen, sőt lehet mondani, kivétel nélkül mindütt döglött kutyát, macskát, apró jószágot behánynak, vannak aztán a folyók mentén holt ágak, melyek eliszaposodtak, posványosodtak és így nagyszerű szennyegységek lettek, (Vaján és Iske közötti holt Laborcz) az ilyenekbe kendert, lent áztatnak. Kendert, melynek leve kiöl minden állatot a vízből. A halak felfordulva kerülnek a víz színére, sőt a békák is elriadnak a tótól.

Deregnőnek meg a Dusa a kedvelt len és kender áztatója, mely szennyvizét Ráska alatt ugyancsak a Laborczba küldi. S ezt a vizet issza jóformán az egész vidék. A közvetlen folyó partján lévő faluk u. n. csörgőkorsóval járnak minden este, avagy kora reggel friss vizért. (Vaján, Iske.) A távolabbi, 4—5 km.-re eső falvak pedig szokás szerint szombaton este szekeren, nagyobb hordóval.

A csörgőkorsó közönséges égetett agyagból készül, mely a Laborczi menti falvakban nélkülözhetetlen és elkerülhetetlen. Rendszerint a földes pitvarban áll, fülén csecsszerű szivó van, melyen isznak. A víz benne sokáig hidegen marad és ezért apraja, nagyja a csörgőkorsóból szeret inni. Ezen szeretve használt családi korsó azonban egészségtelen, mert benyálazzák és tenyerükkel, ujjakkal végig simogatják és biz a benyálazás is ártalmas, nem is szólva a kezekről, mellyel különböző állatokat és poros, földes tárgyakat fogdosnak.

Ilyenformán gyakran megtörténik, hogy a család kedves csörgőkorsója betegségeket okoz, mert a port, piszkot és az illető betegség bacillusait a beleszivárgó gyállal lenyelik és általa az egész család fertőző betegségbe eshetik.

Valóban csodálatos módon tudnak ezen látszólagos törékeny portékára vigyázni. Volt rá eset, hogy kérdésemre: »mióta van ez a korsó használatban?« a törődött »szülő« — nagyanya elégedett arckifejezéssel azt felelte: »ezt még én hoztam férjhezmenetelkor«, a férj már elhalt, a korsó azonban mintegy negyven év óta teszi szolgálatát szülő, gyermekek, unokák körében.

A folyóvizen kívül, mint italtól, minálunk csak a kútvízről lehet beszélni, mert vidékünkön forrás nem bugyog a földből. Egy van, a Nagykapos és Vaján közti vasutvonal egyik hidjának a köpillérei közül szivárog elő nagyon vékony erecskében. E forrásnak gyógyhatást tulajdonítanak, főleg szembetegség és daganatok ellen. Találni is a »csurgó hid« alatt sok, sebről leszedett, otthagyt, otffelejtt rongyokat.

Artézi (fúrt) kut nincs. A tehetősebb gazdák beton és kővel kirakott kutat használnak. Deregnőn még sok régimódi, csak amolyan egyszerűen a földbe vájtt kút található. Ez lent földcsérszerűvé szélesedik ki s gyakran be is omlik. (Kedvenc tartózkodási helye száraz időben a békáknak.)

Az itteni kutak vizében nagyon sok a feloldott mészevegyületek mennyisége, a forró vizet letakaró fedőn, ujjnyi finom mészréteg rakódik le, nem beszélve a vízforraló fazekakról, mely a mészlerakódás következtében ugyancsak megvastagszik. Az öt falu vize, pár kut kivételével nagyobbára ihatatlan, növényi és állati anyagokat tartalmaz.

Az egyik falué meszes, a másiké dohos szagú, sárgás színű üledékes, kotu-üzü.

Sok helyen viszont megtűnnek sok olyan dolgot a kút közelében, melyből a leszivárgó víz állati és növényi szennyet vesz magába. Nincs távol a kuttól az istálló, árnyékszék, trágyagödör. Különösen Deregnőn találni sok kifogásolni valót e tekintetben.

Az udvarok keskenyek, nagyon sok portán három, sőt négy család is lakik. Ahogy kilép az ember a házból, ott vannak mindjárt a trágyadombok s nem messze, néha alig pár méterre a kút.

Azonkívül nagyon sokszor megtörténik, hogy a gyermekek játékból minden piszkos tárgyat a kútba hajigálnak. »Hisz ugy sem iszik belőle csak a jószág.«

Dereglyőn ugyancsak isszák az eső vizet is, ha megered az eső, a laborczi hordóba fogják fel a csatornán legördülő esővizet s járnak rá egy hétig, néha tovább is. Mig ki nem ürül.

A fürdési viszonyok kedvezőek, sőt nagyszerűek, mert helyenként a Laborcz-part a maga finom, apró homokjával, fürdésre alkalmas helyeivel valóságos Balaton.

Sajnos, maga a nép nagyon keveset fürdik, áll ez különösen az asszonyokra. Direktre fürdeni sohasem mennek, csak ha akad egy kis mosás, ruhaöblítés ugy munkája befejeztével végigmossa magát — de nem fürdik. Inkább a gyermekek. (Igaz, hogy ezek közül minden évben elvisz a víz, hol itt, hol a másik faluban egyet-kettőt.)

A férfiak szombaton, vagy vasárnap reggel ugyancsak lemennek megmosakodni.

És mégis hangos Vaján alatt a Laborcz part, itt van a 8 km.-re fekvő nagykapos-i intelligencia strandja. Ezek minden nap szorgalmasan látogatják a vizet.

Ugy délutánonként, főleg vasárnap, jól esik, szinte, végignézni ezt a hullámozó, kacározó, egészséges életet. Jól esik látni az egészséges paraszt legényt, akit megedz a mezei munka: arat, kaszál, csépel, a nap megsüti, az eső megveri, a tarló nem sérti meg a talpát, úszni a halaktól tanul, mászni megtanítja a madárfészek, illatos széna hátán alszik édeset, dolgozik, jó évágya van...

Halad a korral, már fotbalozik is. (Dereglyő és Vaján községnek rendesen felszerelt és megalakított fotbal-csapata van. De már a másik három falu is szervezkedik azon az alapon:

»Ha Dereglyőn van, nálunk miért ne lehetne?«

Egy ilyen vasárnap délután ha megfigyeljük a környéket, sok sok szépet találunk rajta. Jobb oldalon Dereglyő, bal oldalon Vaján, Iske...

Átellenben a ménest itatják. odébb a gulya legel, szomorú kolompját ide hozza szél, a hidon egy rohanó autó dübörgeti a deszkákat, gólt ordítanak...

Fönt, a vajáni oldalon strand. Jókedvű fürdőzők. Dresszek tarkasága, kék, fekete, amodébb piros...

A meccsnek vége, de a parasztlegény még mindig rug, még mindig fut, jó tüdeje, jó étvágya van és mégis — satnyul.

Igy van.

De menjetek be a faluba és nézzétek meg a korcsmáját vasárnaponként, de akár hétköznapi is. Kérdezzétek meg hány gazda hány liter pálinkával tartozik? Kérdezzétek meg, hogy mivel táplálkozik? s akkor, nyitjára jöttök, annak, ami furcsának tetszik.

(Folytatjuk.)

FIGYELŐ

Dr. Grosschmid Géza 60 éves.

Dr. Grosschmid Géza hatvan éves születésnapja nemcsak szűk pártkereketek ünnepe, hanem ünnepe az egész magyar kisebbségnek, amelynek szolgálatába állította az életét. Különösen ünnepe a kisebbségi magyar főiskolás ifjuságnak, mely minden időben önzetlen odaadó pártfogóját lelte benne. Fölöslegesnek tartjuk érdemeinek részletes felsorolását, mert hiszen mindenki előtt ismeretes, hogy mily fiatalos energiával és buzgósággal munkálkodik a Társadalmi Nagybizottság élén, hogy a szegény magyar kisebbségi főiskolásoknak lehetővé tegye főiskolai tanulmányaik végzését. Most pedig midőn hatvanadik születésnapját ünnepli, az egész magyar kisebbségilei jókívánságaihoz szívünk melegéből hozzáfűzzük a magunkét is. (b. m.)

A cseh főiskolai hallgatóság jobbra tolódása.

A cseh főiskolai hallgatók egyesületei novemberben tartották tisztújító közgyűléseiket, amelyekből kivétel nélkül a nacionalista diákság került ki győztesként. Az eltolódás óriási arányokat öltött, így pld. a Vsehrdben (cseh jogászok egyesülete) 817:434, az S. Č. M.-ben (cseh orvosanhallgatók egyesülete) 255:145 volt az arány. Ezt a nagyarányú — jobbratolódást a főiskolás sajtó a világáramlatokkal magyarázza.

600.000 munkanélküli.

A csehszlovákiai munkanélküliek száma novemberben 80.000-el emelkedett és túllépte a 600.000-es határt. Ha a növekedés tempója nem lassulna, rövid pár hónap alatt milliós munkanélküliségről számolhatnánk be. Egyesek nézete szerint a munkanél-

küliség a valóságban korántsem öltött ilyen katasztrofális méreteket és a nyilvántartási módszerben van a hiba, a munkanélküliek száma pedig jóval alacsonyabb.

Utazik a Földhivatal.

A költségvetést előkészítő hetes bizottság a megtakarítások keresésénél sok érdekes tényre jött rá. Így a teljesen fölösleges Földhivatal 285 hivatalnokának 2.5 millió koronát fizetett ki az elmúlt évben utiköltség címen. Egy személyre átlag 800 korona jut, s egy út átlag 400 koronába kerül. Ez nem volna olyan sok, ámbar nyilvánvaló, hogy a földhivatalnok urak alaposan utazgatnak. Annál érdekesebb azonban az a tény, hogy egy bizonyos úr egy év alatt négy úton 14.000.— koronát kapott, egy másik pedig 2.500 koronát — út nélkül. Valóban érdekes dolog 2.500 koronát utiköltség címen fölvenni, s amellet semmilyen utat sem végezni, azonban még érdekesebb, hogy a Főszámvevőhivatal átvizsgálta és jóváhagyta ezeket a furcsa utiköltségeket. A közönséges halandónak ökolbe szorúl a keze, ha arra gondol, hogy minderre az ő zsebéből, az ő adóiból és pótdadóiból tellik.

Az állami erdők

89 automobilja.

Tízet ugyan törült közülök a hetes bizottság, de a megmaradt 79 is tekintélyes szám egy passzív vállalatnál. Ha az állami erdők és földhivatalok nehéz milliókat keresnének, nem vetnénk szemükre az automobilokat, melyek a vasutélküli hegyeken valóban racionális módon oldják meg a közlekedés problémáját. Mindazonáltal nem tudtunk olyan földbirtokost

elképzelni, aki ráfizetéses gazdálkodás mellett még autót is tartana. Pedig egy ilyen állami autó soffőrrel együtt évente legalább 70.000 koronába kerül, ami a 79 autónál 5.5 milliót jelent.

A legkínosabb tény azonban az autók használata. Ha valakinek az a szerencse jutott osztályrészül, hogy »befolyásos tényező« lehet ebben az államban, igényt nyer az állami erdőkben való ingyenes vadászgatásra... — Őzeket, szarvasokat rezerválnak a számára. A vadászat helyére autón viszik ki. Erdészt rendelnek ki melléje, aki a »főúr« mellett néhány napig a komornyik szerepét tölti be. Sőt ha különösen befolyásos tényezőről van szó, még kisebbszerű bankettet is rendeznek a tiszteletére — a polgárság pénzén. És mindezt nálunk demokráciának hívják. (Hospodarsky Rozhled).

A politika és képviselői mandátum mint hivatás

ezeidig csak állambölcséleti magaslatoktól egészen a pártpolitikái lapályokig terjedő színvonalu könyvek és értekezések témája volt. Egy csehszlovákiai járásbíróaságé az érdem, hogy először foglalkozott ezen kapcsolatok jogi következményeivel. Uttörővé vált olyan helyeken, amerre eddig senki sem merészkedett. Legyen tehát a megérdemelt babérral körülövezve e bátor cselekedetért.

A tényállás mindennapi és szürke. Egy csehszlovákiai német képviselő elektromotort vásárolt. Nem fizetett. Beperelték. Elítéltetett és végrehajtást vezettek ellene. Az adós civilben földbérllő. Lefoglalták a szecskavágóját, varrógépét, írógépét, és másolóprését. Kérvényezte a végrehajtói eljárás megszüntetését. És íme a bíróság helyt adott keresetének. A lefoglalást feloldották, mert a bírói indokolás szerint a szecskavágó és varrógép föltétlenül szükséges az adós földművelői mesterségének folytatásához,

az írógép és másolóprés pedig képviselői ténykedése kifejtéséhez.

A csehszlovákiai igazságszolgáltatás ismeretlen katonája tagadhatatlan érdemeket szerzett figyelemreméltó ítéletével. Schwarz auf weiss igazolva és hivatalos bélyegzővel van ellátva az a tény, hogy a *képviselői mandátum vagy szellemi joglalkozás* (aminek azonban törvényhozóink nagy részénél eddig legkisebb nyomát sem találtuk), — *vagy épenséggel kisipari jelleggel bíró mesterség* (amit ugyan gondolhattunk volna, de még eddig nem volt hivatalosan megerősítve és igazolva.) Ha jogtudományunk és bírói praxisunk a szokásjog alapján volna megszervezve, mint az angolszász jog területén, pillanatra sem vonnánk kétségbe, hogy ez az ítélet hosszú időig a jogi tankönyvek szerves részét képezné. Nálunk azonban a szerény bíró neve továbbra is rejtve marad s nem öveztetik dicsfénnnyel körül, mint a híres amerikai és angol bíróké. Pedig megérdemelné, mert a merész ítélet a »tiszteltetbéli hivatás« minden alkotmányjogi fikciója dacára kimondta azt, ami már úgylis a való élet realitásai közé tartozik.

Prágai színházak és mozik.

A devizakorlátozások a filmeket se kimélték meg s a külföldi produkciók számát alaposan redukálták. Ezen intézkedés természetes következménye lett a filmpremierek csökkenése s így a műsorok változatosságának visszafejlődése. A belvárosi nagy film-színházak, melyek eddig egy-egy filmet átlag két hétig játszottak, kényszerítve vannak ezt a határidőt három hétre kitolni. A filmműsor változatosságának csökkenése a mozik látogatottságában is egyhamar kifejezésre jutott. A moziközönség nagy része visszapártolt a színházhoz s különösen a német színházak örvendhetnek nap-nap után télt házaknak. — Mint kuriózumot megemlíjtük, hogy

ezt az alkalmat is megragadta a Národní Politika nívoján, illetve nívót-lanságán mozgó sovén cseh sajtó a németiség elleni uszításra. Többek között a következő mondat látott napvilágot: »A prágai német színházak elsőrangú erőkből állították össze ezidén társulatukat s főképen nívos előadásokat nyújtva kényszerítik Prága védtelen cseh közönségét a német színházak látogatására, melyek így Prága elnémetesítésének legerősebb tényezőivé váltak.« Ugy látszik, hogy Csehszlovákiában a kisebbségek minden kultúrmegmozdulását provokációnak minősíti a sovén többségi sajtó.

A kolozsvári eseményekhez.

Hora és Kloska utódjai, elődjeik »dicső« példájához híven szólaltak meg Kolozsváron. A korlátlan lehetőségek hazájának (Románia) reményteljes ifjai azt a küzdő fegyvert választották, amelyik számukra egyedül alkalmas, az ökölt. Szellemi fegyvert azért nem választottak, mert erre képtelenek és aki ismeri a román egyetemi hallgatóság kulturális szintjét, az tisztában van velük, hogy egyébre nem képesek és mást nem is vár tőlük. Nem célunk bővebben foglalkozni az eseményekkel sem pedig, hogy evvel a mozgalommal szemben pro vagy kontra állást foglaljunk, mert ezt nem is tehetjük, *csupán a minden kultúrémbert egyaránt felháborító kolozsvári gyalázatoságok ellen a kisebbségi magyar egyetemi ifjúság nevében ez úton tiltakozunk.*

Cseh liszt, magyar címkével.

Magyar liszt hiányában a vásárló közönség igényeit érdekes és egyben szokatlan módon oldották meg a cseh és morvaországi malmok: lisztjüket a prágai Terménytőzsde közelében nagyban kapható magyar nyelvű piros-fehér-zöld címkével látják el. Ez még nem lett volna baj, ha a szlovenszkoí malmok be nem jelentették volna a magyar címkére való kizárólagos igényüket, mivelhogy véleményük sze-

rint Csehszlovákiában magyar lisztet előállítani csak nekik van joguk. Végül a kereskedelmi kamarák döntőbírósa elé került az ügy, melynek döntenie kell arról, hogy tisztességtelen versenyt követnek-e el a cseh és morvaországi malmok, ha lisztjüket magyar címkével látják el. — Ha profitról van szó, úgy látszik, még az üldözött magyar nyelv és trikolór is jó...

Lengyel egyetemek reformja.

Új egyetemi reform készül Lengyelországban, mellyel az egyetemnek autonómiája teljesen fel lesz függesztve azáltal, hogy az egyetemnek rektorát a megszabott időtartamra a kormány nevezheti ki. Azonkívül még számos szigorítást léptetnek életbe. Ez intézkedésekre az adott alkalmat, hogy egyes egyetemi hallgatók okatlan felelőtlenkedéseikkel állandó verekedéseket rendeztek s ezáltal az egyetemi oktatás nyugodt menetét állandóan veszélyeztették.

A 70 éves Gerhart Hauptmann.

Kevés írónak jut még életében az a megbecsülés amellyel körülövezik napjainkban Gerhart Hauptmannn hetven éves születésnapja alkalmából. — Talán Goethe életpályája hasonlítható ebben a tekintetben az övéhez. Csak míg kortársainak a kitüntetései inkább a politikus Goethének szoltak addig Gerhart Hauptmann az író ünneplik, azt az író, aki a német jobb jövő előkészítésén fáradozott s akinek az írásművészet azonban nem volt elegendő ehhez. — Habár Hauptmann a jelenben él, még is úgy ötlük fel előttünk, a német haladó kultúrának ezen képviselője, — mintha az írásai elmúlt időkhez szoltak volna és habár még ma is élvezetes olvasmányként hatnak, úgy tűnnek fel előttünk, mintha elvesztették volna időszerűségüket. — Mert Hauptmann költői sikerének nagy titka abban rejlik, hogy lehajolt a kisemmizett és nincstelen osztályokhoz,

melynek elhivatottságát már Goethe a Vilhelm Meisterben megjósolta, ezeket tette írásai főhőseikül, kimutatta, hogy a német néplélekben minden anyagi nincstelenség dacára is oly csodálatos kincsek lakoznak, mint az életbölcsség és szeretet. Szereplőin keresztül nem a gőgös junkerek, katonatisztek szólalnak meg, hanem maga a német nép, minden bűjával és bajával. Ez a nép, mely ha pillanatnyilag esztelenül a hitlerizmus, vagy kommunizmus mákonyába dobta is magát, nem vesztet el, mert történelmi hivatása van. (b. m.)

Két prágai előadás.

Pozitív filozófia címen tartott értekes és nívós előadást ing. *Berty Ženatý*, az amerikanizmus ismert propagátora, csl. unitáriusok prágai helyiségében. — Nem a sleepyngek alakából és a dancing-hallok fecsegéséből ismeri az új világot. Éveket töltött »odaát«. Volt ezalatt m-i-n-d-e-n. (Napszámos és mérnök...) — Idő. Munka. Asszony. Gyerek. Más jelentenek Európának. Más Amerikának. — Pontosság. Precizitás. Ez a mesék lényege és pointje. Nem hamupipőke. Meg az elvárásolt herceg. Nincs férfi, korra és társadalmi pozícióra való tekintet nélkül, aki le ne venné kalapját, (vagy sapkáját), ha nő lép a liftbe. — A gyerekek kezét fogják tanárjukkal. — Megkérdezik, hogy van? »Felvigyázó«, spicli: ismeretlen fogalmak. Nem rontják szemüket »büntetések« írásával. (50-szer. Vagy 100-szor: »Óra alatt nem illik fecsegni.«) Nem kell haptákban elhadarniok, hány lakója van Belgrádnak. Mikor született Perikles... — Fél 9-től fél 10-ig »alkotnak.« Rajzolnak. Vagy farigcsálnak. (Kedvük szerint.) De mielőtt hozzáfognának, *egyenként* megigérik a tanárnak, lelkiismeretesen, 100 százalékosan fognak dolgozni.

Dr. F. N. Čapek »a tudatalatti«-ról beszélt. »Misztikus, anyagtalan

energia lakozik mindnyájunkban«, — mondotta. Kell, hogy lakozzék. Mindegy, minek hívjuk. Léleknek, vagy nem léleknek.« Tapasztalati tényekkel igazolta teóriáját. Például, megvagtuk kezünket. A seb sajog. Vértzik. Az a bámulatos, szuverén céltudatosság, mellyel a szervezet értesíti a centrumot, mozgósítja a mentőket igyekszik az idegen, esetleg káros hatású testcskéket minél hamarább és minél alaposabban eltávolítani, ékes bizonyíték, hogy van »lélek.« Intéző. Direktor. — Egy berlini orvosprofesszorhoz beállt a közismert nagyiparos. Megszúrta ujját egy tollal. Kéri, amputálja le a karját. Különb. elpusztul. — A sérülés jelentéktelen. Szóra sem érdemes. A tudós kimossa. Bekötözi. — Másnap a pácienst halott. (Nem a vére ölte meg). Dr. Čapek hallatlan energiaforrást sejt e (ma még) titkos valamiben.

mór.

Akik még viccelni tudnak.

A »Vlajka« című folyóiratban Jožo Hritz nevű uriember a jövődöbeli cseh és szlovák fascizmus egyesülésének a reményében frázishekatomlát emel a lap vezetőhelyén. — Nem érdemes ezen szürke cikkel bővebben vitába szállni, csupán az érdekeskedé kedvéért lehozzuk két tény megállapítását. »A németek és magyarok kulturális törekvéseire milliókat adományoz a kormány, amíg a szlovák Matica csak nyomoruságos alamizsnát kap. 2) Egész jelentéktelen számú diák kedvéért is az állam a kisebbségi iskolákat nagy számban tartja fenn míg a Slovenska Liga anyagi támogatás híján nem tudja kellőképpen kifejteni kulturális tevékenységét.« Humoros, nemde? (b. m.)

Hirdessetek lapunkban!

Főiskolás mozgalom

† Havas Tibor

Kedves Diáktársunk!

Kedves Barátunk!

Búcsúzni jöttünk Hozzád a prágai Magyar Akadémikusok Körének, a Csehszlovákiai Magyar Akadémikusok Szövetségének és a Magyar Munkaközösség nevében. A prágai Magyar Akadémikusok Körének alelnöke voltál, a Csehszlovákiai Magyar Munkaközösség mozgalmának egyik életrehívója és vezérembere.

Haláloed a tragikus magyar sors olyan hirtelenségével szakadt ránk, a csehszlovákiai magyar intellektuel ifjúság olyan fontos posztját betöltő vezérember volál, a jövő magyar harcainak olyant biztos ígérete, hogy — elbénítva a nem várt csapástól, lesújtva a súlyos veszteségtől, — alig is tudjuk, szinte nem akarjuk hinni, hogy halott vagy, hogy eltávoztál körünkől, — alig vagyunk képesek arra, hogy fényes, Hozzád méltó szavakba foglaljuk fájó búcsúszavainkat, — szeretnénk inkább leborulni koporsódra és sírni, sírni keservesen...

De félvállunkra már az élet felrakta terheit és egész életünkkel megéreztuk már a magyar sors nehéz vállalását. Tudjuk, hogy szent, odaadó, egy egész életre szóló nemzeti érzés égette életedet, *a magyar nemzeti eszme korszerű szociális kollektivizálása volt életcélod* és tudjuk, hogy ebben a szellemben mennyit dolgoztál a kisebbségi magyar ifjúsági mozgalmakért. Mint minden nagyrahatott és nagyratörő embernek. Neked is voltak ellenségeid, mert azt szeretted volna, ha az egész magyarság olyan nyakas, erős és fanatikus élethívó lett volna, mint Te voltál, mert energikusan kiütököző egyéniségedet feltudtad olvasztani a nemzeti közösség érdekeiben, — de épen azért voltak barátaid is, itt voltunk mi is, akik tüzőn-vízen Veled haladtunk, akik szerettük elrejtett életpesszimizmusodból fel-fellobbanó törhetetlen idealizmusodat, mert erőt merítettünk belőle mi is és mert ifjúsági vezérszerepedben a jövőendő kisebbségi magyar közélet egyik nagy ígését látuk... Ellenségeid szava elhallgatott és megbékélt, mikor a halál elvitt Téged és mi, a barátaid, eljöttünk ide síroddhoz, hogy hitet tegyünk életedért és hogy megvizsgáljuk Szüleidet és mindazokat, akiknek fáj a szívük Érted...

Körülbelül két-három héttel ezelőtt történt, hogy utoljára beszéltem Veled Prágában. Az ifjúsági mozgalmakat illető hosszú és igen fontos megbeszélések után a villamosra vártunk ketten a prágai éjszakában. És akkor, mielőtt elbúcsúztunk, azt mondtad nekem: »Nézd Laci, én most neki adom magam a tanulásnak, hogy mielőbb végezzek, mert tudod az apám, az anyám, és a testvéreim... de ha egyszer végeztem, ha egyszer független ügyvéd leszek, akkor egész életemet a magyarságnak szentelem«.

És emlékszem, én már a villamosra ugrottam és Te meg utánam kiáltottad: »Laci, aztán ne felejtsetek, nagy feladatok várnak majd reánk!...«

Soha nem felejtettem el ezeket a szavakat, melyeket utólszor utánam kiáltottál. És én itt, a csehszlovákiai magyar egyetemi hallgatóság nevében, koporsód fölött hitet teszek arra, hogy a nagy feladatokat, melyekre bennünket utolsó találkozásunkkor is utolsó búcsúszavaiddal figyelmeztettél, hogy a nagy feladatokat valóra váltjuk...

Mert — mélyen tisztelt Gyászoló Közönség — a Havas Tibor halála is egy mozzanat a kisebbségi magyar egyetemi ifjúság küzdelmes életéből, a mi életünkben, akik idegen nyelvű egyetemeken küzdünk egy bizonytalan jövőért. Az elhunytal is sokat beszélgettünk arról, hogy milyen nehéz az idegen nyelven való tanulás, mert nincs mindenkinek egyforma nyelvérzéke és Ő halála előtt két hónapig annyira tanult, hogy alig is mozdult ki szóbájából, hogy aztán tragikusan épen a vizsga napjára haljon meg és hogy aztán az idegen nagyvárosból haza jöjjön pihenni szülőföldjére, a Nagy Magyar Alföld sarkába, Ungvárra... Éppen ezért számunkra egyúttal nagy mementó is az Ő halála...

Kedves Tibor! Kedves jó Barátom!

Miután leróttam szomorú kötelességem a hivatalos főiskolás szervezetek és a Magyar Munkaközösség mozgalmának nevében, hadd búcsúzzam el Tőled az én emberi életemmel is, hisz a beregszászi gimnáziumban osztálytársad és jóbarátod voltam, hadd adjam át Neked minden beregszászi jóbarátod utolsó, igazán utolsó istenhozzádját. Nekünk kárpátaljaiaknak sok gyerekkori emléünk fűződik Tehozzád, az élet májusának mámorában Veled együtt mentünk kéz a kézben vagy álltunk gyerekdaccal egymással szemben. Ugy nőttünk egymás mellett, mint széles országutak mentén sugár jegenyék: ha megfűjt az élet, együtt búgtuk nagy melódiáit s most tavasz és nyár hasadásán, lombosan, tele madárdallal és félig érett gyümölccsel Téged a halál a föld porába döntött... Te vagy osztályunkból a harmadik magyar gyerek, aki az érettségi óta sorsunk mostohaságában itt hagyta bennünket... És mi, akik bizalmas jóbarátaid voltunk, akik nagyon jól ismertünk és nagyon szerettünk Téged, nyugodt lelkiismerettel vigasztalhatjuk meg árván maradt szüleidet: tudjuk, hogy az örökkévaló Isten előtt megváltva és megnyugodva állsz most, mert minden embertől telhetőt becsülettel és tisztességgel megtettél, a soha vissza nem térő drága emberi életért...

Kedves Tibor! Kedves Barátunk!

Isten Veled!

Isten Veled — úgy is, mint a csehszlovákiai magyar hivatalos diák-szervek és a Magyar Munkaközösség mozgalmának vezérembere, — és úgy is, mint a mi felejtethetetlen bizalmas jóbarátunk.

Az igaz szeretet és az emlékezés piros-rózsakoszoruját hoztuk sírodra. Emléked mindörökké élni fog azon eszmék győzelmében, melyeket velünk együtt hirdettél...

Isten Veled!

Zapf László.

A komáromi kongresszusról a Cs. M. A. Sz. által Masaryk köztársasági elnök úrhoz az ungvári magyar gimnázium megnyitásáért intézet táviratra a köv. választ kaptuk:

(Fordítás).

Komárom, 1932. október 8.

Magyar Akadémikusok Szövetsége

Komárom.

A csehszlovákiai magyar akadémikusok szövetsége táviratilag megkérte a köztársasági Elnök urat, szeptember hóban Komáromban tartott kongresszusáról, hogy az ungvári magyar gimnáziumot újból nyissák meg.

A köztársasági Elnök kabinetirodája a helybeli hivatal által tudtára adja a fentemlített szövetségnek, hogy kérvényéről kiértésítette az iskola és népművelődési minisztériumot Prágában.

Olvashatatlan aláírás,
kerületi főnök.

Hogyan fejlődik az üzlet?

Minden üzlet és vállalkozás úgy fejlődik, hogy elsősorban megtartja régi üzletfeleit, másodsorban új klienseket szerez. A régi vevők megtartása a nekik tett szolgálatoktól függ: azaz szolid áru — szolid árban. Ezzel szemben új üzletfeleket a reklám szerzi meg, nem is szólva arról, hogy kiadósan segít a régi vevőket is megtartani, állandóan ismételve a céget, amely jól kiszolgálta őket. A reklám valóban a vállalat fejlődésének egyik leghatékonyabb elősegítője,

A „Jövő“-be hirdetéseket felvesz

Merényi Imre adminisztrátor, **Kassa, Fő u. 27**

A fiatal magyar szocialista intelligencia könyve

A sarló jegyében

a Sarló 1931-iki kongresszusának vitaanyaga. — Szerkesztette **BALOGH EDGÁR**.

A **TARTALOMBÓL**: A csehszlovákiai magyarság helyzete. Az intelligencia szervezése. A csehszlovákiai magyarság népi, polgári és harcos proletárkultúrája. A keleteurópai kérdés. Diákság és ifjúmunkásság.

4 **MÜMELLÉKLET!**

200 **OLDAL!**

FOTOMONTÁZS-CÍMLAP!

Ára 20 korona, diákoknak 10 korona.

Megrendelhető: „Sarló Pozsony, Lőrincskapu“ 24 címen.

Fórum

Mi az igazság?

Jánoska Tivadarnak, a Jövő első számában megjelent interjúmal kapcsolatban beküldött helyreigazító cikkére csak jelentőségét megillető rövidséggel óhajtók reflektálni.

Először is nem állítottam sehol és soha, hogy a szlovenszkói magyar művészet megbízásából lennék felhatalmazva nyilatkozattételre. Nem. Ezzel szemben azonban mégsem szeretnék belenyugodni abba, hogy szlovenszkói magyar művészeti életünkben már csak a dupla trónok — úgy látszik tulságos önbizalmat kölcsönző — fedezékéből lehessen ex-cathedra nyilatkozatokat hallanunk.

Jánoska Tivadar elfelejti azt, hogy még ez a kettős trón sem elég biztos bázis ahhoz, hogy felelőtlenül valótlanságok állításában gyanúsíthasson és vádoljon valakit.

Kénytelen vagyok tehát a száraz és tiszta igazságot Jánoska fejére olvasni:

Még 1931. januárjában tettem javaslatot a S. U. M.-nek, arra vonatkozólag, hogy miképpen lehet a területiális nehézségek miatt az országos egyesülést a S. U. M. keretében megszervezni. Javaslatom abból állt, hogy a körzeti rendszerre kell áttérnünk, melyben minden nagyobb város, mint Kassa, Ungvár, Eperjes, Lőcse, Komárom, Besztercebánya körzeti központ és egyben vándorkiállítások központja lenne, mely kiállításokat évente egyszer, esetleg kétszer lehetne megrendezni az ottani kultur-egyesületekkel karöltve. Ez volt a javaslatom lényege. A S. U. M. foglalkozott is vele, viszont történni nem történt semmi.

Ez a száraz igazság, ha ezt Jánoska, mint a S. U. M. elnöke elfeledte, ne reám alkalmazza a kerékkötő jelzőjét.

A Boruth esete — annak a Boruth Andornak, kinek kvalitása elvitathatatlanul felettünk áll, — megtörtént, nem csoda tehát, hogy a S. U. M.-en kívül állók közül sokan óvatosak és csak bizonyos biztosítékok mellett hajlandók a S. U. M. keretei között működni.

Az Akadémiával kapcsolatban, miután a cikkíró ezt a kérdést is felvetette, nem helyezkedhetem másra, mint várakozó álláspontra. Tagja vagyok ugyan, de a szakosztály elnöke velem eddig semmit sem közölt, semmilyen munkára, aktív bekapcsolódásra fel nem szólított, merem remélni, hogy csupán azért, mert eddig annak lehetőségei sem voltak meg. Most pár héttel ezelőtt tudtam meg, hogy a közgyűlés november 6-án lesz. Ezen nem voltam és így ismét nem tudok semmit. A lapokban sem találtam ezen közgyűlésről és esetleges rezolúcióról semmiféle hírt.

Halász-Hradil Elemér.

A prágai Magyar Akadémikusok Köre évkönyv

272 oldal.

Szerkesztette: ORBÁN LÁSZLÓ.

272 oldal.

A főiskolás egyesületek tagjai számára csak 15.- kor.

HIREK

Magyarországi főmunkatársunk és megbízottunk Sziklay László; címe Budapest, Nagyboldogasszony út 11. (Eötvös kollégium) magyarországi olvasóinknak, bárminemű lapunkkal kapcsolatos ügyben felvilágosítással szolgál.

Dr. Grosschmid Géza elköltözik.

Mint ismeretes *Dr. Grosschmid Géza*, lemondott szenátori mandátumáról és Magyarországra költözik. A kisebbségi magyar egyetemi ifjúság sajnálattal veszi tudomásul szeretett patronusának, a Társadalmi Nagybizottság elnökének az elhatározását és kéri, hogy új állomás helyén is ugyanolyan szeretettel karolja fel az ifjúságunkat, amint azt itt Szlovénzskón tette.

Diplomát nyertek.

Baráth Lászlót, a Csehszlovákiai Magyar Akadémikusok szövetségének és a prágai Magyar Akadémikusok körének az elnökét, Baráth Károly rimaszombati evangélikus lelkész fiát a prágai Károly egyetemre a jog és államtudományok doktorává avatták.

Gayssler Pál Kassáról, a prágai felsőkereskedelmi iskolán mérnöki oklevelet szerzett.

Köszönetnyilvánítás.

A Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete ez úton mond hálás köszönetet az 1933. január 5-én megtartott teaestély alkalmából történt adományokért. Adományt küldtek:

Pausz Béla 300.—, Gombos József, Dr. Grosschmid Géza, Pálffy József Smolence 100—100; Bauernebl Gusztáv, Dr. Demény Gyula, Verebély, Hajtinger János, Felső Olcsvár, Dr. Littmann János 50—50.—; Dobránszky János, Eperjes,

42.—; Sziklay Ferenc 38.—; Bratislavai Alt. Bank kassai fiókja, Duna Bank kassai fiókja, Fleischer és Schirger, Kassai Takarékegyelet mint szövetkezet, N. N. Premontrei rendház, Lelesz, Dr. Szabó Gusztáv, Dr. Takács Menyhért 30—30.—; Lux Samu 28.—; Poledniak K., Tost Barnabás 25—25.—; Altmann Frigyesné, Ardó Alfréd, Kellemes, Bartha Béla, B. kezdőbetűs olvashatatlan aláírás, Csáky Mihály, Bijacovoe, Cselényi J., Dr. Dobay Zsigmond, Eperjes, Feldmann H. és Fia, Friedmann Ármín és Fia, Fried Jenő és Géza, Gerhard K., Glück N., Dr. Havas Gábor, H. M., Kassai Bank, Korachné úrasszony, Leszámitoló és Közgazdasági bank kassai fiókja, Ing. Lipták László, Dr. Novák István, Gálszécs, N. N., N. N., Neményi gyógyszerész, Dr. Pajor Miklós, Dr. Sutka István, Nagykapos, Tost László, Wirtschafter Ernő, Z. kezdőbetűs, olvashatatlan aláírás, 20—20; N. N., Spira nyakkendőgyár, Wirth Gyula 15—15.—; Dr. Masika Miklós 14.—; Baltház János 12.— E. J., Ferenczi Béla, Koncz Ödön, Nagysáros, L. kezdőbetűs olvashatatlan aláírás, Merényi Lajos, Mikler Andorné, N. N., Dr. Suhaj Béla, 3 olvashatatlan aláírás 10—10.—, Vitéz A. 8.—; Helyei Gyula, Zinner drogéria, M. N., N. N., Olvashatatlan aláírás, Dr. Wirkmann János, Dr. Zahler György 5—5.—; Guttmann N., N. N., N. N., Olvashatatlan aláírás 2.—2.— K.

A segélyek kiutalása végett pénztárosunk megtette indítványát a titkárságnál s kéri a választmányi tagokat, hogy az indítvány felett minél hamarabb határozzanak, mert a szegény sorsban levő diákoknak nagy szükségük van az anyagi támogatásra, tekintettel arra, hogy a nyári szemeszterbe való beiratkozások már nem sokára megkezdődnek s az egyesület

szeretné még az indítványozott segélyeket a beíratások előtt a segélyezésre szoruló bajtársakhoz eljuttatni.

† HAVAS TIBOR

A prágai Magyar Akadémikusok Körének titkára, majd alelnöke, a Kárpátaljai Magyar Akadémikusok Körének titkára, majd kultúrreferense volt, a Csehszlovákiai Magyar Akadémikusok Szövetségének sportügyi referense és a Magyar Munkaközösség mozgalmának egyik értékes alapító és vezető tagja. December 5-én, épen második jogi államvizsgájának kitűzött napján, homloküreggyulladásból keletkezett agyhártyagyulladásban, mindössze három napig agonizáló betegség után meghalt.

A csehszlovákiai magyar egyetemi hallgatóság saját nemzeti halottjának tekintette Havas Tibort. Mielőtt vonatra tették holttestét, hogy haza szállítsák pihenni az Ungvár melletti Radvánc temetőjébe, a prágai német klinika kápolnájában a prágai MAK nevében Berzeviczy János orvoszigorló, a prágai MAK titkára búcsúztatta el, a Magyar Munkaközösség nevében Thaisz László mérnök és a Prohászka Kör nevében Czvank László. Utolsó útját koporsóján a prágai MAK fehér rózsakoszorújával tette meg. Radváncon a temetése december 8-ára, csütörtök d. u. 2 órára volt kitűzve. De Havas Tibor nem érkezett meg a jelzett időre az ungvári állomásra. Csütörtök délelőtt tudtuk meg, hogy a vasutak hanyagsága folytán csak estére érkezik meg Ungvárra. Ekkor az UAC ungvári magyar sportklub, melynek az elhunyt legjobb labdarúgója volt, nagy áldozatok árán autón hozta el Kassáról Ungvárra a koporsót. Így a temetést két órai ké-

sedelemmel az esti szürkületben lehetett csak megtartani. Így is rengeteg embertömeg, Ungvár társadalmának színe-java siratta meg Havas Tibort. A temetésre kivonultak a csehszlovákiai magyar egyetemi hallgatók képviselői, az UAC és az ungvári Kat. Legényegylet gyászfátyolos zászlókkal. A gyászszertartást Antal Miklós, az elhunyt volt tanára vezette. Emelkedett szavakkal búcsúztatta el volt tanítványát. A magyar társadalom nevében Dudinszky István, nyug. tanítóképezdei igazgató, a magyar egyetemi hallgatóság nevében Zapf László beszélt, míg az UAC részéről Markó Bertalan, a sportegylet intézője, a Kárpátaljai Magyar Akadémikusok Körének nevében Soltész Emil orvostanhallgató és az SK Rusj nevében orosz nyelven Stefán Krajnyák búcsúztatta el.

Bajtársak fizessétek pontosan az egyesületi tagdíjat.

A Kassai és Környékbeli Magyar Főiskolai Hallgatók Egyesülete kéri tagjait, hogy a mindössze 6 koronát kitevő, téli szemeszterért járó tagdíjat a hátrálékban lévő bajtársak beküldeni szíveskedjenek. Csekkklapon, vagy pedig direkt az egyesület pénztárosánál: Merényi Imre, Kassa, Fő u. 27.) Továbbá kéri a pénztáros, hogy az egyes funkcionáriusok legyenek szívesek pontos kimutatásukat az 1932-ik évben történt kiadásokról kassai, vagy prágai címére (Prahá, XII. Italská 34 mezzanin) beküldeni.

Előfizetési felhívás.

Kérjük mindazon előfizetőnket, akik előfizetési díjukkal hátrálékban vannak, szíveskedjenek a mellékelte csekkklapon az előfizetési díjat beküldeni, Amennyiben nem állana t. előfizetőink rendelkezésére csekkklap, kérjük, hogy Merényi Imre, adminisztrátor Kassa, Fő u. 27. címre levelezőlapon ezt írják meg, ahonnan a csekkklapot póstafordultával megküldjük.

Március 1-én jár le a 6000 koronás főiskolás pályázat határideje.

Mint azt már a Jövő októberi számában közöltük a Csehszlovákiai Magyar Akadémikusok szövetsége pályázatot írt ki 1933 március 1-i lejáratával. Újból felhívjuk olvasóink figyelmét a pályázatra, mely a következő 8 tételt foglalja magában:

1. A kisebbségi magyarság politikai fejlődéstörténete Csehszlovákiában. Pályadíj 1000 korona.

2. A kisebbségi magyar ifjúság szerepe a nemzeti munkában. 1000 korona.

3. A szlovenszkói és ruszinszkói munkanélküliség és kivándorlás okai. 1000 K.

4. A magyar kisebbség és a szlovenszkói és ruszinszkói többi nemzet viszonya. 1000 K.

5. Az állattenyésztés gazdasági jelentősége Szlovenszkó és Ruszinszkó magyar gazdaságukhoz viszonyítva. 500 K.

6. Szociális kérdés és nemzeti eszme. 500 K.

7. Szlovenszkó valamely magyarlakta vidékének népegészségügyi helyzetrajza. 500 K.

8. A magyar értelmiség válságának megoldása Szlovenszkón és Ruszinszkón. 500 korona.

A pályázatok feltételei:

1. Pályázhat minden magyar főiskolási diák, aki a Csehszlovákiai Magyar Akadémikusok Szövetségében működő egyesületek valamelyikének tagja.

2. A pályázat jelígis.

3. A pályázat legnagyobb terjedelme nem lehet több két nyomtatott ívnél. (Kb. 32 gépel írt oldal.) A pályamunkák egy oldalon gépel írva adandók be a "Jövő", szerkesztőségének.

A prágai MAK Szilveszter-estje. Reggelig tartó táncmulatsággal egybekötött műsoros est keretében ünnepelte meg az ideai Szilveszter-estet a prágai Magyar Akadémikusok Köre saját klubhelyiségeiben. Nagy Árpád szellemesen konferálta be az estét s az egyes szereplőket. A tulajdonképpeni műsort Orbán Janka szlovenszkói írónő „A Harmadikhoz” című szavazata nyitotta meg. Finom átérzése, kellemes hanganyaga és temperamentumos fellépése nagy tetszést aratott. Hubay Cremoniai hegedűsét Mráz Pál szigorló orvos, a csallóközi magyar nótákat Német József adták elő precíz zenéi felkészültséggel, majd Nagy Magda „Családi Kör” szavazata következett, humoros, precíz alakításban. A történeti idők szelleme tért vissza egy pillanatra „Rákóczi megtérése” és „Befutta az utat a hó”

kuruc dalokban s az „Ave Mária”-ban, melyeket Lukách Elemér és Smer Ferenc, a MAK primása adott elő kedves közvetlenséggel és művészi átérzéssel. Az óév utolsó pillanataiban Konta István dr., az ifjúság közkedvelt „Pista bácsi”-ja humoros átérzéssel párosult beszédben bucsuztatta az óévet. Thaisz László mérnök „Újévi aktualitások” címen az általános magyar és szlovenszkói magyar fiatalság problémáit ismertette. Az éjféltűni programot Gyémánt László, Nagy Árpád és Fülöp Sándor tréfas szavazatai vezették be, majd az „Operáció” című árnybohózat, illetve a „Nőfogás” című némajáték következett Nagy Magda, Lukách Elemér, Estók Gyula és Waal Sándor humoros alakításában. A műsort Hyspecky Margitka és Fülöp Ancsi művészi táncprodukciói zárták be, a „házkisasszony” tisztét Margócsy Ibolya dr. látta el nagy körültekintéssel. A felejthetetlen estét reggel 7-ig tartó táncmulatság fejezte be.

Lapunk következő száma március 1-én jelenik meg.

Technikai okokból lapunk jelen számát megkésve tudjuk csak expedálni. Lapunk februári száma elmarad. Helyette március elsején dupla terjedelmű kettős számot adunk ki.

Szerkesztői üzenetek.

Corvinia Brünn. A multkori számunkból, nyomdatechnikai okokból, saját hibánkon kívül, kimaradt a közölt statisztikátok. Tudományos dolgozatokat és híreiteket örömmel veszünk.

V. K. Brünn. További cikkeidet várjuk.

Dr. B. Z. Feled. Ismétlem azt, amit levélben írtam, nem létezhetik oly tárgykör, amelyről megfelelő módon ne lehetne írni.

Sch. Gy. Prága. Ha felépültél, remélem elküldöd ígért cikkedet.

M. A. K. K. Brünn. A múlt számunkban közölt üzenetünket ismételtük.

M. A. K. K. Pozsony. Az egyesületi híreiteket küldjétek be.

»Magyar Kisebbség« Románia. Kö-

szönjük a megértő bírálatot. Kérnénk cserepéldányt.

S. L. Losonc. Levél megy.

B. I. Prága. Nem tudjuk megérteni, hogy mi indíthatta Bíró Lúciánt arra, hogy ellenünk teljesen alaptalan támadást intézzon. Valószínűleg tévesen informáltak és reméljük hogy a PMH.-ban közölt választásunk után visszavonja állításait.

F. J. Stráśnice. Ha megfelelő lesz, leközöljük; előre nem ígérhetünk semmit.

B. K. Kassa. Az ankétot nem tartottuk kívánatosnak megtartani, — mert minden oldalról csak sértődésekre adott volna alkalmat.

Dr. M. H. L. Prága. A kért előadás még nem lett megtartva. Még nincs pontos határideje.

Tokajhegyaljai Bortermelők Pincészövetkeze

állami ellenőrzés alatt, Sátoraljaújhely

Főlerakata: Č. R. S. részére

GUTMANN MÓR és FIA bornagykereskedők,
Košice—Kassa, Petőfi tér 5. sz.

Ne menjen Budapestre cipőt rendelni, mert I. osztályú varrott munkát készít

Németh Andor,

nki Pesten a belvárosban 6 éven keresztül dolgozott
Kassa, Rákóczi körút 20.

Linoleum
Szőnyeg
Függöny

Dörner Géza,
Kosice, Fő ucca 55.

Aki elegánsan és olcsón akar ruházkodni, az keresse fel

Wachs

szabóságát

Košice, Šaš utca 10. sz.

Feld Izidor

angol női szabóság

Košice, Szerecsen ucca 19. sz.

Hirdessetek lapunkban!

MEG LESZ ELÉGEDVE

ha épület- és butor-
vasalási, lakás- és
konyhaberendezési,
villanyfőlszerelési,
korcsolya, sítalp,
rédli, kályha és vas-
butor szükségletét

**FLEISCHER
és SCHIRGER**

2. számú fiókjában fedezi

K O S I C E / K A S S A / F Ó U C C A 38

*Bélyegzők,
pecsétnyomók,
zománc - festett
és réztáblák, név-
jegyek, divatos
ezüstmonogramok,
sportérmek, jel-
vények, minden-
nemű vésések mű-
vészes kivitelben
a legolcsóbban*

Belányi László

vésnök és bélyegző készítőnél

Kassa, Ruman ucca 2.

ALAPITVA 1867

Buliczka Ede

Košice, Sándor u. 14



Telefon 2036

Könyvkötészeti
műintézet.
Üzleti könyvgyár

Pausz Tivadar

Kassa

*Legolcsóbb
üveg-, porcellán és
csillár - nagykereskedés*

Óriási választék!

Részletfizetés!!

Alap. 1833

Fő-u. 19

SPIRA nyakkendőgyárban

Diákok külön 10%-os kedvezményben részesülnek.

Košice,
Malom u. 8

A leggazdaságosabb üzemű személy- és teher-kiskocsi a fegyvergyári

„Zbrojovka“-autó

Vezérképvislet:

Autóservice **SPIRA** Košice
Florián u. 6, — Telefon 2062

Nagy alkatrész-raktár külföldi kocsikhoz és **egyedüli BOSCH** autóelektro és autójavító műhely.

„MOČI“

Kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó üzem
Košice, Bethlen körút 5. sz.

Gyűjtőhelyek:

Košice:
Legionárus tér 2.
Dohány u.

Prešov,
Michalovce,
Sečovce, Vranov

Merényi L.,

Kassa, Fő utca 27

Fűszer - Csemege - Fajborok

Kárpitos- és paplan-üzem

WEISZ M. VILMOS

Košice, Fő u. 49. az udvarban

Készít mindenféle kárpitos-munkát, úgymint: Schláfidíványt, szelönt, garnitúrát. 3 részes matrác afrikával töltve 135.— Ké-től, rolók legolcsóbb árban. - Továbbá paplanok készítése 25 Ké-től. **Pelhelypaplanok** és régiek átdolgozása legspeciálisabb kivitelben.



Győződjön meg!

Garantált munka.

Meghívásra házhoz, esetleg vidékre is megyek!

Déri János

Kézmű-, rövid- és kötött-áru lerakat

Košice-Kassa,
Fő u. 64. sz.

*Bébé kelengye,
leány, fiúruha és
fehérenemű nagy
választékban*

Olcsó árak!

„VIKTORIA“
*impreg. takaréknemű
vásongallér*

*Naponta beérkező **ujdonságok** áruháza*
MARKOVICS EDE, Košice, *Fő-u. 47-49*

Roba Sándor

műszerész

Vállalja mindennemű
 műszerek szakszerű ja-
 vitását. Kerékpár és
 varrógép alkairészek
 állandó raktára

Košice, Srobár u. 1

Eizikovics

angol úri szabóság

Košice, Malom u. 7

Főiskolásoknak árendedmény!!!

KOŠICE

K A R S A Y

FŐ-U. 49

FŰZŐ - KÖTSZER - ORTHOPADIA

Fő u. 49

SPECIALISTA

Az udvarban

Télisport szükségletét

*jól, olcsón,
 szakszerűen csakis*

B o r o s

sportáruházában

Košice, Malom u. 7.

Tel. 34-20 szerezheti be.

Si, hokey, korcsolya, rodli, valamint
 mindennemű turisztikai és sportfel-
 szerelési cikkek óriási választékban!

Állandó hójelentések

Szlovénzkó minden részéről.

Főiskolásoknak nagy kedvezmény.

Ferenc János

kárpitos és disztő

Sláfdíványok és kanadie-
 rek készítését vállalom.

**Matrác, szlón és
 garnitúrák szak-
 szerű készítése**

Košice, Fő utca 14

Andrejkó Vilma*virágüzlete***Košice**
Fő utca 78*Conditorei***„Megay”***Kassa, Fő u. 48***Tennisz****Sí****Turisztika****Sport Roland****Košice****Telefon 21-96****Szepsi körút 32****Téli és nyári sport-
cikkék speciális üzlete****Javítások és hűvezések
szakszerű kivitele****NEUWIRTH GYULA****Kerékpár, varrógép, autóalkat-
részek, pneumatikok kereskedése****Košice, Srobáru. 20****Legolcsóbb bevásárlási forrás!****Bierbrunner***fényképészeti műterme***Košice, Fő ucca 49**
Kovács u. 6**Egyesületek-
nek 15%
kedvezmény!****Készít mindennemű
művészi kivitelű fény-
képeket és nagyítá-
sokat.****STÁSZ****Bútorasztalos****Ülőbútor és csó-
nak specialista.****Mészáros utca 75**

Kassa, Fő ucca 59. sz.

Műköszörűs!

Vállalok mindennemű e
szakmába vágó köszörülést

ugy mint: borotvák,
ollók, manikűr ollók,
zseb kések, hajvágó
gépek, Gillette-pengék,
hús- és zsemle-daráló-
gépek, valamint kony-
hakések élesítését stb.

Vidéki munkát
postafordultával szállít!

Ifj. Veszélics Jenő
az udvarban.

Szövetek és bélések



a legolcsóbban

Burger Miksa
posztóáruházában.

Balázs Béla

Az udvarban.

olcsó és szép cipőt készít

Garantált kézi munkákat szakszerűen vállal!

Ujonnan berendezett szűcs-műhelyemet megnyitottam!

Mindennemű szörméket és bundákat a leg-
szébb kivitelben szakszerűen készítek, vala-
mint vállalok átalakításokat a legmodernebb
fazonban. Szolid árak! Győződjön meg!

Szabó Gyula szűcs

Beírat a Kovács ucca 16. sz. alól is. (Bent az udvarban.)

Automobilia

Buchner S. & Ing. Neményi B.

Košice
Szepsi körút

20

Telefon 2178

Külön boxok. Auto-Service Station. — Olaj, benzin, benzol állomás.

Mindenemü javításokat olcsón és pontosan készít.

Egy elismerten legjobb forrás!

Treme- és műselyem, flór- és gyapjúharisnyák, nadrágok, kombinék, továbbá a leg-elegánsabb férfi sport- és egyéb ingek, nadrágok, nyakkendők, pullowerek, mellények, gyermek harisnyák, nadrágok és szvetterek legjobb minőségben a legolcsóbban kaphatók

Reichard József

cégnél, **Košice, Srobár u. 16**

Szaifkó és Klein

szőrmeáruház

Košice

Fő utca 49

Kovács u. 6



Az 1922-iki mezőgazd- és ipari kiállításon aranyéremmel kitünt.

Vállaljuk: Szőrmebundák készítését és átalakítását a legujabb és legprecízebb kivitelben!

Figyelem!

Kertészet!

A legolcsóbb beszerzési forrás!

Alkalmi és menyasszonyi csokrok, koszorúk a legkezebb kivitelben házhoz szállítva, Kiültetésre virág- és zöldsejplánták. Cserépben előnevelt kiültetésre peralgónium, teljes és szimpla petónia, salvia, fucsia, verbéna, begónia, crisanthemum. fehér és sárga nyári, kanna stb. szőnyegnövények. Szoba növények: Pálma, szobafenyő, aspitistra, asparágus, ficus, diszlevelű begónia, kaktus, hortensia, primulo, cyclámen, azália, jácint, tulipán, cinerária. Kiültetek ablak és erkély ládákat, sírokat. Parkírozok és pázsitok diszkerben. Gruppokat kiültetek. — Diszkerkek és sírok kiültetéséhez: Rózsafák és gyökérnemes bokorrozások bármely színben és fajban kapható. Futórozások vegyes színben, magas és bokr. Szállítok nagyban és kicsiben. Őszi kiültetés már tavaszra jácinttal és tulipánnal. Tavaszki kiültetéshez gladiolus gumók diszkerben saját termésű, kapható nagyban és kicsiben. Mindszentekre koszorurendeléseket veszek fel. Chrsanthem nagy választékba

JASZAY GÁBOR, kereskedő
műkertész, **KASSA, Szlovák u. 6**

Zakariás Sándor

 Zenemű,
könyv- és
papirkereskedése

Kassa,
Fő utca 87

HOTEL RESTAURANT

SCHMIEDL



Košice, Fő utca 80
Buffet!

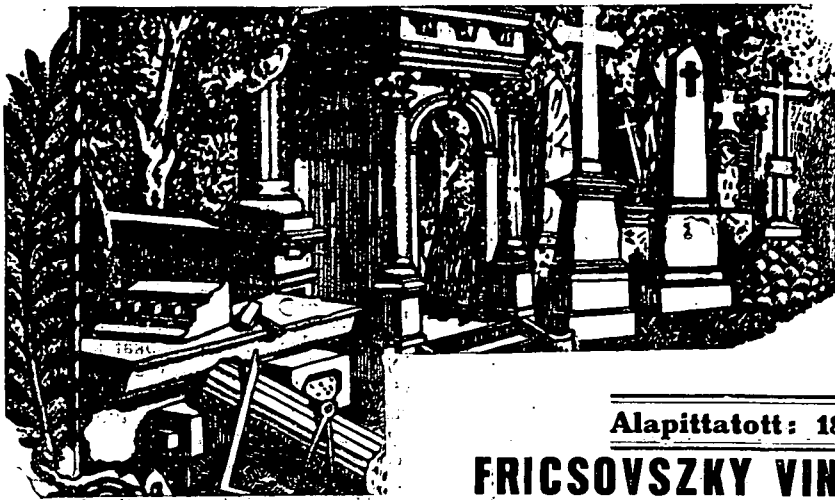
Útlevel- Vízum- és Fordító-Iroda

„Szlov. Diákönsegélyző
Egylet“ fiókja

Másolás és levélírás írógépen szintén.

 Ing. C. BIELEK RÓBERT vezető
Košice, Malom u. 22. sz. az udvarban

(Fiók: Bratislava. 1. postafiók 373., esetleg: Praha VII., Štud. Kolónia č. p. 465.)
2- Kérválaszbélyeg feltétlenül beküldendő!



Alapított: 1895.

FRICSOVSZKY VINCE

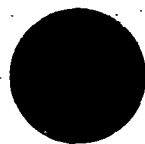
kőfaragó telepe és síremlék nagyraktára

KASSA, Pesti-út 50. sz. (Č. S. R.)

Síremlékek olcsóbban, mint bárhol, csakis nálam
szerezhetők be. Árjegyzéket kívánatra
készséggel küldök

Gurszky József

betonos



Mindennemű beton-,
műkő-munkák, beton-
kerítések, szabadalma-
zott drótbetétes beton
kútgyűrűk és csatorna-
csövek készítése

Dobó utca 41

Košice - Kassa

Lichard Dániel u. 4. sz.

Grand Hotel

SCHALKHAZ

R. T.

KASSA

TELEFON: **2757**

Ujonnan átalakítva és berendezve.
Központi fűtés. - Minden szobában
meleg- és hidegvíz. Saját villany-
fejlesztő telep. 80 szoba 100 ágygal.
Különféle termék és 1000 ember
befogadó képességű tánc terem

**AUTOMOBILTULAJDONOSOK
FIGYELMÉBE!**

Ing. Lipták László

automobil felszerelés szaküzletében

KOŠICE

Vörösmarthy tér 9

üzemanyagokat, u. m. : Autóbenzin, Vacuum, Cas-
trol, Speedwell autólajlokat, Pirelli és India-pneu-
matikot a legjutányosabb áron szerezhetik be

TELEFON **2979**

**ÉJJEL-NAPPALI
GARAGE ÉS BENZINSZOLGÁLAT**